

MAGISTRÁT HLAVNÉHO MESTA SLOVENSKEJ REPUBLIKY BRATISLAVY

Materiál na rokovanie
Komisie sociálnych vecí, zdravotníctva
a rozvoja bývania Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa **4. februára 2019**

Správa o zdravotnom stave obyvateľov hlavného mesta SR Bratislavy v rokoch 2016 - 2017

Predkladateľ:

Ing. arch. Matúš Vallo
primátor

Zodpovedný:

Mgr. Ctibor Košťál
riaditeľ magistrátu

Spracovateľ:

Mgr. Vlasta Miškaninová
vedúca oddelenia sociálnych vecí

Mgr. Daniela Mesíčková
oddelenie sociálnych vecí

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodovú správu
3. Správu o zdravotnom stave obyvateľov hlavného mesta SR Bratislavy v rokoch 2016 - 2017

február 2019

N á v r h u z n e s e n i a

Komisia sociálnych vecí, zdravotníctva a rozvoja bývania Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy po prerokovaní materiálu

o d p o r ú č a

Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy
zobrať na vedomie Správu o zdravotnom stave obyvateľov hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy v rokoch 2016 - 2017.

Dôvodová správa

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy uznesením č. 306/1996 časť D zo dňa 30. 5. 1996, v znení uznesenia Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 234/2000 časť B bod 3 zo dňa 10. 2. 2000, ukladá každoročne predkladať na rokovanie Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, správu o zdravotnom stave obyvateľov hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy.

Zmenou textu uznesenia Mestského zastupiteľstva č. 306/1996 časť D bod 1 zo dňa 30. 05. 1996 v znení uznesenia Mestského zastupiteľstva č. 234/2000 zo dňa 10. 02. 2000 časť B bod 3 bolo bodom 1.1 uložené predkladať na rokovanie Mestskému zastupiteľstvu správu v dvojročných intervaloch k 31. 12. Uznesenie bolo doplnené o bod 1.2, ktorým sa ukladá predkladať na rokovanie Mestského zastupiteľstva Informačnú správu o podpore zdravia vykonávanej hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislavou ročne k 31. 12.

Informačná správa o podpore zdravia vykonávanej hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislavou je informačným materiálom o činnosti Kancelárie Zdravé mesto Bratislava. Aktivity kancelárie vychádzajú zo schváleného plánu práce a z návrhu rozpočtu. V roku 2018 Kancelária Zdravé mesto Bratislava hospodárila s rozpočtom 8 600,- eur.

Správa o zdravotnom stave obyvateľov hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy v rokoch 2016 – 2017 a Informačná správa o podpore zdravia vykonávanej hlavným mestom Slovenskej republiky Bratislavou budú predložené na rokovanie Mestskej rady hlavného mesta SR Bratislavy dňa 24. 01. 2019 a na rokovanie Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy dňa 07. 02. 2019.

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava

S p r á v a
o zdravotnom stave obyvateľov
hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy
v rokoch 2016 - 2017

Magistrát hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava
oddelenie sociálnych vecí
Mgr. Vlasta Miškaninová, vedúca oddelenia
Mgr. Daniela Mesíčková

1.	Úvod.....	3
2.	Demografia.....	4
2.1.	Vybrané demografické ukazovatele SR.....	4
2.2.	Základné demografické ukazovatele Bratislavy.....	5
2.3.	Vitálna štatistika.....	8
3.	Zdravotnícka starostlivosť.....	16
3.1.	Zdravotnícke zariadenia.....	16
3.2.	Pacienti a výkony.....	18
3.2.1	Prenatálna starostlivosť a starostlivosť o novorodenca.....	18
3.2.2	Starostlivosť o ženu.....	21
3.2.3	Alergické ochorenia.....	22
3.2.4	Choroby dýchacích ciest.....	23
3.2.5	Ortopédia.....	26
3.2.6	Dermatológia.....	26
3.2.7	Pohlavné choroby.....	27
3.2.8	Psychiatrické ochorenia.....	29
3.2.9	Drogovo závislí pacienti.....	30
3.2.10	Diabetes mellitus.....	32
3.2.11	Počet evidovaných pacientov pre chorobu a úraz.....	33
3.2.12	Infekčné ochorenia.....	33
3.2.13	Choroby z povolania.....	34
3.3.	Sieť zdravotníckych zariadení.....	35
3.3.1	Štátne zdravotnícke organizácie a zariadenia na území hlavného mesta.....	35
3.3.1.1	Ústavy vedecko – výskumnej základne a ostatné organizácie.....	36
3.3.1.2	Univerzitné nemocnice.....	36
3.3.1.3	Polikliniky.....	37
3.3.1.4	Národné ústavy.....	37
3.3.1.5	Centrá.....	37
3.3.1.6	Záchrané služby.....	38
3.3.1.7	Stredné zdravotnícke školy a domovy mládeže.....	38
3.4.	Zariadenia zdravotnej výroby a služieb.....	38
3.5.	Stavovské organizácie.....	38
3.6.	Zdravotné poisťovne.....	39
3.7.	Zdravotnícke organizácie.....	39
3.8.	Sieť neštátnych zdravotníckych zariadení v Bratislave.....	39
3.9.	Služby záchrany.....	40
4.	Závery.....	41
4.1.	Enviromentálne zdravie.....	44
5.	Medzinárodné porovnanie.....	45

1. Úvod

Uznesením Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy č. 306/1996 časť D bod 1 zo dňa 30.05.1996 v znení uznesenia Mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy č. 234/2000 zo dňa 10.02.2000 časť B bod 3 sa od roku 2000 každoročne predkladal na rokovanie Mestského zastupiteľstva hlavného mesta informačný materiál Správa o zdravotnom stave obyvateľov hlavného mesta SR Bratislavy (ďalej len „správa“).

Mestské zastupiteľstvo hlavného mesta SR Bratislavy dňa 5.02.2015 schválilo zmenu textu uznesenia Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy č. 234/2000. Podľa nového znenia uznesenia správa sa bude predkladať na rokovanie Mestského zastupiteľstva hlavného mesta SR Bratislavy v 2-ročných intervaloch k 31.12.

V nadväznosti na vyššie uvedené predkladaný materiál je informačným materiálom ponúkajúcim porovnanie sledovaných štatistických ukazovateľov prezentujúcich zdravotníctvo a zdravotný stav populácie v Bratislave za predchádzajúce roky a štatistické ukazovatele za roky 2016 a 2017. Materiál zachováva doterajšie sledované oblasti a v jednotlivých kapitolách sa zameriava najmä na oblasti demografie, zdravotného stavu obyvateľov, zdravotníckej starostlivosti (prevencia a liečba), sieť zdravotníckych zariadení na území hlavného mesta a podporu zdravia.

Správa prostredníctvom relevantných štatistických informácií umožňuje miestnej samospráve preveriť svoju úlohu vo vzťahu k verejnému zdraviu, slúži ako podklad pri zodpovednom rozhodovaní o živote mesta, napomáha komunikácii medzi organizáciami, podporuje vznik partnerstva a v neposlednom rade zvyšuje si uvedomenie tých faktorov, ktoré ovplyvňujú zdravie jednotlivca.

Prípadný nesúlad číselných údajov v správe je spôsobený odlišnými systémami zberu a vyhodnotenia (údaje z troch zdrojov: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Národné centrum zdravotníckych informácií, Regionálny úrad verejného zdravotníctva).

2. Demografia

Výrazné zmeny v demografickom vývoji v našej krajine od začiatku 90. rokov sú odrazom aktuálnej spoločensko-ekonomickej situácie a je možné ich označiť ako prechod na nový model reprodukčného správania sa obyvateľstva. Výrazný pokles sobášnosti a plodnosti, pretrvávajúci mierne rastúci trend rozvodovosti, napriek zlepšeniu neuspokojivá úroveň úmrtnosti, zmeny vo vývoji potratovosti a migrácie majú za následok znižovanie prirodzeného prírastku obyvateľstva, zvyšujúce sa ekonomické zaťaženie obyvateľstva, zmeny v štruktúre rodín a domácností. Hlavným demografickým vývojovým trendom sledovaného obdobia bolo a v súčasnosti je starnutie slovenskej populácie.

K 31.12.2016 mala Slovenská republika 5 435 343 obyvateľov, z toho 2 783 659 žien a 2 651 684 mužov. Na konci roku 2017 žilo v Slovenskej republike 5 443 120 obyvateľov, z toho bolo 2 786 606 žien a 2 656 514 mužov. Podiel žien tvoril z celkového počtu obyvateľov 51,2 %.

2.1. Vybrané demografické ukazovatele SR

Živorodenosť na Slovensku má v sledovanom období mierne rastúci trend.

V roku 2017 sa narodilo matkám s trvalým pobytom na Slovensku 58 128 detí, v tom bolo 57 969 živo a 159 mŕtvonarodených. V porovnaní s rokom 2016, kedy sa narodilo 57 717 detí, z toho bolo 57 557 živonarodených detí, narodilo sa o 412 viac živonarodených detí.

V roku 2017 bolo uzavretých 31 309 manželstiev. V porovnaní s rokom 2016 ide o zvýšenie počtu sobášov o 1 412. V roku 2017 sa rozviedlo 9 618 manželstiev, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom, kedy sa rozviedlo 9 286 manželských párov, znamená, že počet rozvodov stúpol o 332. Podľa indexu rozvodovosti na 100 uzavretých manželstiev pripadlo takmer 31 rozvodov. Index rozvodovosti z dlhodobého hľadiska od roku 2010 má klesajúci trend.

V kontexte dlhodobejšieho vývoja (2007 – 2016) nenastali zásadné zmeny. Sobášnosť je nízka, ale má mierne rastúci trend. Rozvodovosť mierne klesá. Miery prirodzenej reprodukcie sa mierne zvyšujú, ale úhrnná plodnosť je stále pod hranicou kritickej hodnoty. Počet úmrtí sa v sledovanom období pohyboval medzi 52 až 54-tisíc, bol však každý rok nižší ako počet živonarodených a Slovenská republika tak mala počas celého sledovaného obdobia prirodzený prírastok. Počet prisťahovaných zo zahraničia bol v celom sledovanom období vyšší ako počet vystťahovaných.

Prírastky obyvateľstva SR v rokoch 2016 a 2017

Rok	Živorodení	Zomretí	Prirodzený prírastok	Migračné saldo	Celkový prírastok
2013	54 823	52 089	2 734	2 379	5 113
2014	55 033	51 346	3 687	1 713	5 400
2015	55 602	53 826	1 776	3 127	4 903
2016	57 557	52 351	5 206	3 885	9 091
2017	57 969	53 914	4 055	3 722	7 777

Zdroj: Štatistický úrad SR

2.2. Základné demografické ukazovatele Bratislavy

K 31. decembru 2016 na území Bratislavy žilo 425 923 trvalo bývajúcich obyvateľov, čo je o 2 991 viac oproti roku 2015 (422 932). Prehľad o počte obyvateľov podľa mestských častí a pohlavia prináša tabuľka č. 1.

Tabuľka č. 1

Počet obyvateľov podľa mestských častí k 31. decembru 2016

Mestská časť	Počet obyvateľov k 31.12.2016		
	spolu	muži	ženy
Bratislava - Staré Mesto	39 953	18 966	20 987
Bratislava - Podunajské Biskupice	21 862	10 251	11 611
Bratislava – Ružinov	72 032	32 808	39 224
Bratislava – Vrakuňa	20 198	9 553	10 645
Bratislava - Nové Mesto	38 002	17 426	20 576
Bratislava – Rača	21 384	10 194	11 190
Bratislava – Vajnory	5 707	2 852	2 855
Bratislava – Devín	1 382	699	683
Bratislava - Devínska Nová Ves	16 009	7 813	8 196
Bratislava – Dúbravka	33 187	15 394	17 793
Bratislava - Karlova Ves	33 355	15 625	17 730
Bratislava – Lamač	7 201	3 302	3 899
Bratislava - Záhorská Bystrica	4 898	2 385	2 513
Bratislava - Čunovo	1 402	698	704
Bratislava - Jarovce	2 100	1 042	1 058
Bratislava – Petržalka	103 473	48 990	54 483
Bratislava - Rusovce	3 778	1 830	1 948

Zdroj: Štatistický úrad SR

K 31. decembru 2017 na území Bratislavy žilo 429 564 trvalo bývajúcich obyvateľov, čo je o 3 641 viac oproti roku 2016 (425 923). Početnosť obyvateľstva má rastúci trend. Prehľad o počte obyvateľov podľa mestských častí a pohlavia prináša tabuľka č. 1/A.

Tabuľka č. 1/A

Počet obyvateľov podľa mestských častí k 31. decembru 2017

Mestská časť	Počet obyvateľov k 31.12.2017		
	spolu	muži	ženy
Bratislava - Staré Mesto	40 610	19 342	21 268
Bratislava - Podunajské Biskupice	22 029	10 335	11 694
Bratislava – Ružinov	72 718	33 157	39 561
Bratislava – Vrakuňa	20 173	9 537	10 636
Bratislava - Nové Mesto	38 482	17 737	20 745
Bratislava – Rača	22 088	10 606	11 482
Bratislava – Vajnory	5 872	2 924	2 948
Bratislava – Devín	1 538	780	758
Bratislava - Devínska Nová Ves	15 940	7 788	8 152
Bratislava – Dúbravka	33 324	15 475	17 849
Bratislava - Karlova Ves	33 586	15 743	17 843
Bratislava – Lamač	7 232	3 322	3 910
Bratislava - Záhorská Bystrica	5 171	2 532	2 639

Mestská časť	Počet obyvateľov k 31.12.2017		
	spolu	muži	ženy
Bratislava - Čunovo	1 447	728	719
Bratislava - Jarovce	2 200	1 100	1 100
Bratislava – Petržalka	103 190	48 865	54 325
Bratislava - Rusovce	3 964	1 906	2 058

Zdroj: Štatistický úrad SR

Za najzávažnejší a zároveň najrizikovejší dôsledok súčasného populačného vývoja možno označiť zmeny vo vekovej štruktúre obyvateľstva, t. j. starnutie. Na Slovensku je starnutie obyvateľstva dôsledkom predovšetkým znižovania pôrodnosti a až v druhom rade dôsledkom predlžovania ľudského života. Ide o proces, ktorý je možné v najbližších desaťročiach len zmierniť, nie zastaviť. Starnutie ovplyvňuje ekonomiku krajiny, vyžaduje zásadné zmeny v sociálnom, zdravotnom a dôchodkovom zabezpečení obyvateľstva. Závažným problémom sa stávajú tiež vzťahy medzi generáciami.

Starnutie populácie sa prejavuje zvyšovaním podielu osôb v poproduktívnom veku a znižovaním podielu detskej zložky, čo znamená, že staršie vekové skupiny rastú relatívne rýchlejšie ako populácia ako celok.

K 31.12.2016 žilo na území Slovenskej republiky 840-tisíc detí, 3,8 milióna obyvateľov v produktívnom veku a 815-tisíc starších ako 65 rokov. Podiel obyvateľstva staršieho ako 65 rokov sa zvyšuje. Najpočetnejšiu vekovú skupinu, 3,8 milióna obyvateľov tvorila skupina obyvateľov v produktívnom veku (15 - 64 rokov), čo predstavuje 70 % celkovej populácie. V roku 2017 sa zvýšil podiel predproduktívnej i poproduktívnej zložky obyvateľstva na úkor produktívnej zložky.

Starnutie populácie dokumentujú i ďalšie ukazovatele veku. Priemerný vek sa zvýšil počas uplynulých 25 rokov o približne 6,5 roka. Priemerný vek obyvateľstva je druhý rok po sebe nad hodnotou 40 rokov, v roku 2016 dosiahol hodnotu 40,4 roka. Priemerný vek mužov je v porovnaní s priemerným vekom žien približne o 3 roky nižší. Ženy dosahujú v priemere už takmer 42 rokov, muži necelých 39. Z hľadiska pohlaví polovica ženskej populácie je už staršia ako 41,4 roka a polovica mužskej populácie staršia ako 38,4 roka. Zvýšil sa index starnutia, takže v roku 2016 pripadalo na 100 osôb vo veku 0 – 14 rokov takmer 97 osôb 65-ročných a starších. V ženskej populácii je hodnota indexu starnutia nad hranicou 100 % už od roku 2008. V roku 2016 bol index starnutia u žien 121,4 %, u mužov 73,8%. V rámci ženskej populácie teda prevažuje poproduktívna zložka nad predproduktívnu, a to od roku 2008.

Niektoré základné demografické ukazovatele v Bratislave dokumentujú tabuľky č. 2, č. 2/A a č. 3.

Tabuľka č. 2

Vekové zloženie obyvateľstva podľa obvodov Bratislavy k 31. decembru 2016

Územie	Predproduktívny vek (0-14)		Produktívny vek (15-64)		Poproduktívny vek (65+)		Priemerný vek	Index starnutia
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %		
Bratislava I	6 002	15,02	25 571	64,00	8 380	20,97	43,90	139,6
Bratislava II	17 440	15,29	75 442	66,12	21 210	18,59	42,17	121,6
Bratislava III	10 351	15,90	42 801	65,75	11 941	18,34	42,11	115,4

BratislavaIV	14 755	15,36	64 450	67,11	16 827	17,52	41,33	114,0
Bratislava V	16 244	14,67	79 853	72,10	14 656	13,23	41,24	90,2
SPOLU	64 792	15,21	288 117	67,65	73 014	17,14	41,89	112,7

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka č. 2/A

Vekové zloženie obyvateľstva podľa obvodov Bratislavy k 31. decembru 2017

Územie	Predproduktívny vek (0-14)		Produktívny vek (15-64)		Poproduktívny vek (65+)		Priemerný vek	Index starnutia
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %		
Bratislava I	6275	15,45	25 801	63,53	8 534	21,01	43,7	136,0
Bratislava II	18 096	15,75	75 243	65,47	21 581	18,78	42,2	119,3
BratislavaIII	10 937	16,46	43 400	65,32	12 105	18,22	41,9	110,7
BratislavaIV	15 174	15,68	64 406	66,54	17 211	17,78	41,5	113,4
Bratislava V	16 935	15,28	77 625	70,06	16 241	14,66	41,4	95,9
SPOLU	67 417	15,69	286 475	67,69	75 672	17,62	41,9	112,2

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka č. 3

Základné demografické ukazovatele Bratislavy

Ukazovateľ	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet obyvateľov	413 192	415 589	417 389	419 678	422 932	425 923	429 564
z toho ženy	219 994	221 310	222 279	223 427	224 728	226 095	227 687
Stredný stav obyvateľov	411 842	414390,5	416 489,0	418 533,5	421 305,0	424 427,5	427 743,5
z toho ženy	219328,5	220 652	221 794,5	222 853,0	224 077,5	225 411,5	226 891,0
Priemerný vek	41,48	41,59	41,71	41,79	41,86	41,89	41,91
Živonarodení (absolútne)	5 356	5 088	4 996	5 236	5 328	5 475	5 581
na 1000 obyvateľov	13,00	12,27	12,00	12,51	12,65	12,90	13,05
Zomretí (absolútne)	4 010	4 050	4 151	3 968	4 185	4 175	4 332
na 1000 obyvateľov	9,74	9,77	9,97	9,48	9,93	9,84	10,13
Dojčenská úmrtnosť (absolútne)	9	16	12	9	11	7	15
na 1000 živonarodených	1,68	3,14	2,40	1,72	2,06	1,28	2,69
Novorodenecká úmrtnosť (absolútne)	6	9	8	7	7	3	8
na 1000 živonarodených	1,12	1,77	1,60	1,34	1,31	0,55	1,43
Prirodzený prírastok (absolútne)	1346	1 038	845	1 268	1 143	1 300	1 249
na 1000 obyvateľov	3,27	2,50	2,03	3,03	2,71	3,06	2,92
Celkový prírastok (absolútne)	2700	2 397	1 800	2 289	3 254	2 991	3 641
na 1000 obyvateľov	6,56	5,78	4,32	5,47	7,7	7,05	8,51
Sobáše (absolútne)	2 471	2 577	2 481	2 693	2 887	2 946	3 056
na 1000 obyvateľov	6,00	6,22	5,96	6,43	6,85	6,94	7,14
Rozvody (absolútne)	1 025	1 050	1 050	940	1 008	829	942
na 1000 obyvateľov	2,49	2,53	2,52	2,25	2,39	1,95	2,20
Potrasy (absolútne)	1 264	1 326	1 347	1 307	1 365	1 362	1 311
na 1000 obyvateľov	3,07	3,20	3,23	3,12	3,24	3,21	3,06

Zdroj: Štatistický úrad SR

2.3. Vitálna štatistika

Živorodenosť na Slovensku má rastúci trend, v roku 2017 sa narodilo matkám s trvalým pobytom na Slovensku 58 128 detí, v tom bolo 57 969 (99,7 %) živo a 159 mŕtvonarodených. V porovnaní s rokom 2016, kedy sa narodilo 57 717 (v tom bolo 57 557 živonarodených detí) bol počet živonarodených vyšší o 412 detí. Počet mŕtvonarodených je dlhodobo nízky (160 detí), na 1000 narodených detí pripadajú 3 mŕtvonarodené deti.

Úhrnná plodnosť žien sa po dvadsiatich rokoch posunula nad hranicu kritickej plodnosti a dosiahla 1,52 dieťaťa na 1 ženu. Početne sa najviac detí narodilo matkám vo veku 30 – 34 rokov, v prepočte počtu živonarodených na 1000 žien stredného stavu matkám vo veku 25 – 29 rokov. V porovnaní s predchádzajúcim rokom počet živonarodených stúpol o 412 detí a počet mŕtvonarodených bol nižší o 1 dieťa.

Čistá miera reprodukcie vzrástla a dosiahla v roku 2016 hodnotu 0,71, čo znamená, že pri súčasnej úrovni plodnosti a úmrtnosti nie je reprodukcia obyvateľstva dostatočná. Len pre zachovanie nezmenených reprodukčných pomerov je potrebná čistá miera reprodukcie na úrovni 1,0.

O stave bratislavskej populácie vypovedajú ukazovatele o živonarodených na 1000 obyvateľov, zomretých na 1000 obyvateľov a dojčenská úmrtnosť na 1000 obyvateľov. Za posledných 10 rokov zaznamenávame priaznivý trend zvyšovania počtu živonarodených detí. Najnižší počet úmrtí za posledných 10 rokov bol zaznamenaný v roku 2014. (Tabuľka č. 4)

Tabuľka č. 4

Vybrané ukazovatele prirodzeného prírastku bratislavskej populácie

Rok	živo narodení	mŕtvo narodení	počet zomretých	ukončené tehotenstvá	potraty spolu	potraty UPT
2000	3 400	10	4 089	5 445	2 035	1 817
2001	3 139	10	3 863	5 067	1 918	1 691
2002	3 201	9	3 856	5 064	1 854	1 628
2003	3 454	12	3 964	5 146	1 680	1 396
2004	3 672	16	3 974	5 362	1 674	1 358
2005	4 012	13	4 116	5 546	1 521	1 180
2006	4 141	6	4 159	5 740	1 593	1 129
2007	4 317	14	4 062	5 873	1 542	1 125
2008	4 688	19	4 110	6 165	1 458	1 054
2009	5 052	11	3 995	6 477	1 414	1 055
2010	5 163	7	4 178	6 512	1 342	1 001
2011	5 356	14	4 010	6 634	1 264	871
2012	5 088	11	4 050	6 425	1 326	876
2013	4 996	7	4 151	6 350	1 347	847
2014	5 236	12	3 968	6 555	1 307	822
2015	5 328	6	4 185	6 699	1 365	774
2016	5 475	3	4 175	6 852	1 362	700
2017	5 581	8	4 332	6 904	1 311	715

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z hľadiska vývoja úmrtnosti populácie je významná dojčenská úmrtnosť, je ukazovateľom sociálnej vyspelosti jednotlivých populácií. Ovplyvňuje ju veková štruktúra matiek, ich národnosť, vzdelanostná úroveň, prístup k informáciám, výskyt rizikového správania (fajčenie, pitie alkoholu atď.). Dôležitú úlohu zohráva aj dostupnosť zdravotníckych služieb (na vidieku môže byť problematickejšia ako v mestách, faktorom je i vzdialenosť od zdravotníckeho zariadenia atď.).

Miera dojčenskej úmrtnosti na Slovensku v roku 2017 v absolútnom vyjadrení bola 263 detí vo veku do 1 roka po narodení. Miera novorodeneckej úmrtnosti dosiahla úroveň 152 detí vo veku do 28 dní.

V absolútnych číslach v Bratislave v rokoch 2016 a 2017 zomrelo spolu 22 detí do 1 roka po narodení, z toho bolo 11 novorodencov. (Tabuľka č.5)

Tabuľka č. 5

Úmrtnosť dojčenská a novorodenecká v Bratislave

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Dojčenská - absolútny počet	16	12	9	11	7	15
na 1 000 živonarodených	3,14	2,40	1,72	2,06	1,26	2,69
z toho novorodenecká - absolútny počet	9	8	7	7	3	8
na 1 000 živonarodených	1,77	1,60	1,34	1,31	0,55	1,43

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2016 bolo zaznamenaných 15 277 potratov, v tom 9 390 umelých a 5 887 spontánných potratov. V roku 2017 bol oproti roku 2016 zaznamenaný pokles potratov, ukončených bolo 14,5 tisíca potratov, v tom 9 083 umelých (62,6 %) a 5 438 spontánných (37,4 %).

V Bratislave bolo v roku 2017 zaznamenaných 596 spontánných potratov, čo je o 66 menej ako v roku 2016 a 528 UPT, čo je o 8 menej ako v roku 2016. (Tabuľka č.6 a č.7)

Tabuľka č. 6

Potrasy pacientok s trvalým pobytom v Bratislave

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Potrasy spontánne	450	500	485	591	662	596
Umelé prerušenie (UPT)	697	686	639	587	536	528
z toho: zo zdravotných dôvodov	70	77	72	69	68	71
Potrasy spontánne v SR*	5 163	5 242	5 033	5 579	5 887	5 438
Umelé prerušenie (UPT)	8 439	7 991	7 501	7 002	6 491	6 102
z toho: zo zdravotných dôvodov¹⁾	1 154	1 117	1 147	1 065	1 080	963

* bez cudzincov

¹⁾ len z UPT do 12. týždňa

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Tabuľka č. 7

Potraty pacientok s trvalým pobytom v Bratislave podľa mestských častí

Územie	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bratislava	1 326	1 347	1 307	1 365	1362	1311
Bratislava I	149	192	150	157	113	97
Staré Mesto	149	192	150	157	113	97
Bratislava II	310	315	313	358	426	363
Podunajské Biskupice	68	63	65	68	65	69
Ružinov	181	207	190	226	302	245
Vrakuňa	61	45	58	64	59	49
Bratislava III	160	141	167	187	192	172
Nové Mesto	86	80	103	114	118	107
Rača	54	48	50	66	59	50
Vajnory	20	13	14	7	15	15
Bratislava IV	262	283	215	248	235	246
Devín	6	7	4	8	7	9
Devínska Nová Ves	42	44	29	47	36	42
Dúbravka	87	92	72	72	94	79
Karlova Ves	95	103	77	94	74	88
Lamač	24	27	21	21	19	20
Záhorská Bystrica	8	10	12	6	5	8
Bratislava V	445	416	462	415	396	433
Čunovo	2	1	1	2	1	5
Jarovce	3	3	2	5	2	4
Petržalka	434	404	448	399	387	418
Rusovce	6	8	11	9	6	6

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Živonarodené deti v prvom poradí v roku 2016 tvorili 46,4 %. Podiel živonarodených detí v druhom poradí sa od roku 2012 nezmenil a v roku 2016 predstavoval 34,2 %-tný podiel. V roku 2016 pokračoval trend rastúcej mimomanželskej plodnosti. Kým napr. v roku 2007 sa mimo manželstva narodilo takmer 16-tisíc detí, do roku 2017 ich absolútny počet vzrástol na 23,2 tisíce detí (40,1 %). V rokoch 2016 a 2017 sa najviac detí narodilo matkám s ukončeným vysokoškolským vzdelaním (40,5%). Tieto dominujú u detí narodených v prvom a druhom poradí.

Ostro sledovaným aspektom reprodukčného správania je znižovanie počtu potratov, a predovšetkým umelej potratovosti. Prijatím zákona č. 65/1957 Zb. o umelom prerušení tehotnosti sa na Slovensku začala vykonávať evidencia uskutočnených umelých prerušení tehotenstva. Počty vykonaných umelých potratov mali rastúci trend s vyvrcholením v 80-ych rokoch. V 90-tych rokoch nastal prudký pokles evidovaných umelých prerušení tehotenstva, v posledných rokoch sa tento trend spomalil.

Počet umelých potratov z dlhodobého hľadiska klesá, naopak spontánna potratovosť má rastúci trend s medziročným nárastom o 308 potratov. Z hľadiska počtu detí podstúpilo interrupciu 30,8 % bezdetných, 29,7 % matiek s jedným dieťaťom a 25,7 % matiek s dvomi deťmi.

Dlhodobý časový vývoj UPT v Bratislave je priaznivý (tabuľka č.8, tabuľka č.9)

Tabuľka č. 8

Porovnanie počtu živonarodených detí a UPT v Bratislave (podľa trvalého bydliska žien)

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet živonarodených detí	5 088	4 996	5 236	5 328	5 475	5 581
Počet UPT	697	686	639	587	536	528

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave a Štatistický úrad SR

Tabuľka č. 9

Umelé prerušenia tehotenstva v Bratislave (podľa trvalého bydliska žien)

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bratislava I	80	116	66	85	35	35
Bratislava II	166	151	158	149	149	128
Bratislava III	78	75	76	81	74	61
Bratislava IV	142	131	100	84	96	77
Bratislava V	231	213	239	188	182	227
Bratislava spolu	697	686	639	587	536	528
SR spolu	8 439	7 991	7 501	7 002	6 491	6 102

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Významné posuny zaznamenáva plodnosť žien podľa veku. Kým do 90-tych rokov sa najviac detí narodilo matkám vo veku 20 – 24 rokov (24 tisíc), aktuálne je maximum plodnosti až vo veku 30 – 34 rokov. V roku 2016 sa v tejto vekovej skupine narodilo takmer 18-tisíc detí. V poradí ďalšiu najpočetnejšiu skupinu tvoria matky vo veku 25 – 29 rokov s viac ako 17-tisícimi narodených detí. V Bratislave sa v roku 2017 matkám vo vekovej skupine 30 – 34 rokov narodilo 1 250 detí, čo je 1 040 detí viac ako matkám vo vekovej skupine 25 – 29 rokov. V najstarších reprodukčných vekových skupinách žien 35 – 39 rokov početnosti pôrodov naďalej stúpajú. (Tabuľka . 10)

Tabuľka č. 10

Počet živonarodených detí podľa veku matky s trvalým pobytom v Bratislave

vek matky	2012	2013	2014	2015	2016	2017
spolu (14 – 50+)	5 088	4 996	5 236	5 328	5 475	5 581
z toho						
- 14	1	-	-	1	-	-
15 – 19	54	56	39	41	46	45
20 – 24	304	302	280	290	307	269
25 – 29	1 360	1 320	1 348	1 255	1 300	1 371
30 – 34	2 215	2 194	2 281	2 312	2 384	2 411
35 – 39	1 022	1 003	1 153	1 229	1 242	1 250
40 – 44	126	119	130	191	189	230
45 – 49	5	2	5	9	7	5
50 +	1	-	-	-	-	-

Zdroj: Štatistický úrad SR

V roku 2016 dosiahla úhrnná plodnosť žien hodnotu 1,48 dieťaťa, to znamená, že je pod hranicou kritickej hodnoty (1,5). Pozvoľný rast pôrodnosti v ostatných rokoch sa síce prejavuje i rastom úhrnnej plodnosti, avšak úroveň úhrnnej plodnosti aj v roku 2016 zostala pod zachovnou hodnotou pre populáciu. Čistá miera reprodukcie vzrástla a dosiahla v roku 2016 hodnotu 0,71, čo znamená, že pri súčasnej úrovni plodnosti a úmrtnosti nie je reprodukcia obyvateľstva dostatočná. Len pre zachovanie nezmenených reprodukčných pomerov je potrebná čistá miera reprodukcie na úrovni 1,0.

Vývoj plodnosti ovplyvňuje naďalej pokračujúci proces odkladania rodičovstva do vyššieho veku – rodičovstvo sa postupne presúva do veku nad 30 rokov.

Zvyšovanie priemerného veku žien pri pôrode nepriamo signalizuje znižovanie úrovne plodnosti, pretože s pribúdajúcim vekom ženy klesá jej schopnosť otehotnieť a donosiť dieťa.

Za sledované obdobie v Bratislave zaznamenávame v starších vekových skupinách mierny nárast plodnosti. (Tabuľka č. 11)

Tabuľka č. 11

Plodnosť žien podľa veku v Bratislave – živonarodení na 1 000 žien vo veku (podľa trvalého bydliska)

vek matky	2012	2013	2014	2015	2016	2017
spolu (15 – 49)	23,06	48,39	51,06	52,13	53,64	54,59
z toho 15 – 19	6,75	7,60	5,69	6,18	6,97	6,80
20 – 24	26,16	27,48	27,04	29,94	34,52	33,03
25 – 29	80,49	80,29	84,79	82,22	88,59	97,17
30 – 34	105,37	105,64	111,28	113,10	117,12	119,65
35 – 39	54,70	50,66	55,74	57,92	57,78	57,89
40 – 44	9,30	8,38	8,65	11,91	11,00	12,52
45 – 49	0,35	0,15	0,39	0,70	0,54	0,38

Zdroj: Štatistický úrad SR

Výsledkom zdravotnej starostlivosti, životného štýlu obyvateľstva, vrátane výživy a fyzického pohybu, kvality životného prostredia, intenzity psychickej, sociálnej a ekonomickej záťaže populácie sú ďalšie ukazovatele, úmrtnostné pomery.

V roku 2017 zomrelo na Slovensku 53 914 obyvateľov, v tom 27 489 mužov a 26 425 žien. Je to o 1563 úmrtí viac ako v roku 2016. Naďalej pretrváva nadúmrtnosť mužov. Rozdiely medzi úmrtnosťou mužskej a ženskej populácie sa však znižujú. V súčasnosti pripadá na 1 000 zomretých žien 1 040 mužov. Nadúmrtnosť mužov sa výraznejšie prejavuje vo vyšších vekových kategóriách. Najvýraznejšie až 71,3 % úmrtí tvorili muži v kategórii 55 – 59 rokov. Od tejto vekovej kategórie sa podiel úmrtí mužskej populácie znižuje. Od kategórie nad 80 rokov už dominuje úmrtnosť žien, čo súvisí s vyšším podielom žien v starších vekových skupinách.

Dôležitým aspektom hodnotenia celkovej úmrtnosti je analýza vývoja podľa príčin smrti. Z celkového počtu úmrtí medzi 5 najčastejších príčin smrti v celej populácii SR patria naďalej úmrtia na choroby obehovej sústavy, nádory, úrazy a choroby dýchacej a tráviacej sústavy.

Obyvatelia Bratislavy najčastejšie zomierajú na choroby obehovej sústavy a nádorové ochorenia. (Tabuľka č.12)

Tabuľka č. 12

Úmrtnosť podľa príčin na 100 tis. obyvateľov s trvalým pobytom v Bratislave

Názov choroby	2012	2013	2014	2015	2016	2017
infekčné a parazitárne choroby	10,62	16,57	13,14	16,62	11,54	18,70
Nádory	243,25	275,40	280,50	261,09	274,49	257,40
choroby krvi a krvotvorných ústrojov	1,21	1,68	1,19	-	0,24	0,23
choroby žliaz, výživy a premeny látok	10,86	13,69	9,80	13,05	12,72	11,92
duševné poruchy	0,24	0,72	0,48	0,47	0,47	0,70
choroby nervového systému	15,20	15,13	19,59	15,90	12,49	18,24
choroby obehovej sústavy	484,57	447,31	427,92	465,93	476,64	493,52
choroby dýchacej sústavy	74,33	79,47	61,64	73,34	52,78	68,97
choroby tráviacej sústavy	56,23	52,10	44,68	46,05	52,31	53,07
komplikácie v tehotenstve, pôrode a popôrodí	-	0,24	-	-	-	-
choroby svalovej a kostrovej sústavy	0,48	0,48	0,24	0,47	0,24	0,47
choroby kože a podkožného tkaniva	-	-	0,24	0,47	0,47	0,94
choroby vznikajúce v perinatálnej perióde	1,93	1,44	0,72	0,95	0,47	1,17
choroby močovej a pohlavnej sústavy	17,13	23,05	21,50	24,45	24,74	24,08
vrodené chyby	1,21	0,96	1,43	2,85	1,88	1,17
zranenia a otravy	45,61	53,06	48,26	54,83	44,8	46,8
úmyselné sebapoškodenia	8,69	5,52	7,17	6,17	8,01	7,48

Zdroj: Štatistický úrad SR

V tabuľke č.13 a č.13/A uvádzame pre porovnanie prehľad príčin úmrtí podľa okresov Bratislavy v roku 2016 a v roku 2017. Rozdiely v úmrtnosti podľa príčin v jednotlivých okresoch súvisia s vekovou štruktúrou ich obyvateľstva a priemerným vekom populácie.

Tabuľka č. 13

Úmrtnosť podľa príčin smrti na 100 tis. obyvateľov s trvalým pobytom v Bratislave podľa okresov za rok 2016

Názov choroby	Kapitoly príčin smrti	BA 1	BA 2	BA 3	BA 4	BA 5	BA spolu	SR spolu
infekčné a parazitárne choroby	I.	10,07	22,88	1,55	6,27	5,41	11,54	11,14
Nádory	II.	294,62	284,21	299,02	250,77	263,49	274,49	249,76
choroby krvi a krvotvorných ústrojov	III.	-	0,88	-	-	-	0,24	0,81
choroby žliaz, výživy a premeny látok	IV.	20,15	13,20	13,94	10,45	10,83	12,72	14,42
duševné poruchy	V.	-	0,88	1,55	-	-	0,47	1,25
choroby nervového systému	VI.	12,59	15,84	9,30	9,40	13,54	12,49	16,68
choroby obehovej sústavy	IX.	705,09	546,43	587,19	404,37	321,24	476,64	464,76
choroby dýchacej sústavy	X.	65,47	65,99	71,27	42,84	32,48	52,78	66,31
choroby tráviacej sústavy	XI.	50,36	45,76	65,07	53,29	51,43	52,31	52,17

komplikácie v tehotenstve, pôrode a popôrodí	XV.	-	-	-	-	-	-	0,07
choroby svalovej a kostrovej sústavy	XIII.	2,52	-	-	-	-	0,24	0,72
choroby kože a podkožného tkaniva	XII.	-	-	1,55	-	0,90	0,47	0,42
choroby vznikajúce v perinatálnej perióde	XVI.	-	-	-	-	1,80	0,47	2,26
choroby močovej a pohlavnej sústavy	XIV.	25,18	24,64	41,83	14,63	23,46	24,74	16,79
vrodené chyby	XVII.	-	1,76	3,10	2,09	1,80	1,88	2,43
zranenia a otravy	XX.	57,92	33,44	58,87	41,80	46,02	44,77	50,40
z toho úmyselné sebapoškodenia		10,07	5,28	12,39	5,22	9,93	8,01	7,16

Zdroj: Štatistický úrad SR

Tabuľka č. 13/A

Úmrtnosť podľa príčin smrti na 100 tis. obyvateľov s trvalým pobytom v Bratislave podľa okresov za rok 2017

Názov choroby	Kapitoly príčin smrti	BA 1	BA 2	BA 3	BA 4	BA 5	BA spolu	SR spolu
infekčné a parazitárne choroby	I.	14,90	20,09	30,41	11,41	18,05	18,70	14,58
Nádory	II.	283,01	268,98	282,81	217,82	255,47	257,40	251,25
choroby krvi a krvotvorných ústrojov	III.	-	0,87	-	-	-	0,23	0,81
choroby žliaz, výživy a premeny látok	IV.	24,83	16,59	13,68	5,19	7,22	11,92	14,29
duševné poruchy	V.	-	0,87	-	2,07	-	0,70	2,37
choroby nervového systému	VI.	24,83	15,72	25,85	14,52	17,15	18,24	16,56
choroby obehovej sústavy	IX.	657,87	571,15	652,30	411,78	330,39	493,52	478,95
choroby dýchacej sústavy	X.	47,17	85,59	85,15	64,31	54,16	68,97	71,98
choroby tráviacej sústavy	XI.	54,62	50,65	54,74	42,53	63,19	53,07	52,10
komplikácie v tehotenstve, pôrode a popôrodí	XV.	-	-	-	-	-	-	0,06
choroby svalovej a kostrovej sústavy	XIII.	-	0,87	-	-	0,90	0,47	0,92
choroby kože a podkožného tkaniva	XII.	2,48	1,75	1,52	-	-	0,94	0,40
choroby vznikajúce v perinatálnej perióde	XVI.	2,48	-	-	1,04	2,71	1,17	2,02
choroby močovej a pohlavnej sústavy	XIV.	29,79	24,45	27,37	23,86	19,86	24,08	18,55
vrodené chyby	XVII.	-	0,87	3,04	1,04	0,90	1,17	2,19
zranenia a otravy	XX.	37,24	45,41	57,78	51,86	40,62	46,76	50,60
z toho úmyselné sebapoškodenia		4,97	11,35	12,16	5,19	3,61	7,48	6,88

Zdroj: Štatistický úrad SR

Osobitnú skupinu dôvodov úmrtí tvorí úmyselné sebapoškodzovanie. Pri dokonaných samovraždách je zrejماً vysoká prevaha mužov. V rokoch 2016 a 2017 pokusov o samovraždu bolo viac zo strany žien ako mužov s trvalým pobytom v Bratislave. (Tabuľka č.14)

Tabuľka č. 14

Počet úmyselných sebapoškodení mužov a žien s trvalým pobytom v Bratislave

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Samovraždy	41	52	33	45	53	44
z toho: muži	37	43	27	38	42	36
ženy	4	9	6	7	11	8
Samovražedné pokusy	133	137	115	137	137	129

z toho: muži	73	79	48	62	61	56
ženy	60	58	67	75	76	73

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

V Tabuľke č. 15 je zachytená úmrtnosť obyvateľov s trvalým pobytom v Bratislave podľa pohlavia a vekových skupín.

Tabuľka č. 15

Úmrtnosť mužov s trvalým pobytom v Bratislave podľa vekových skupín na 1 000 obyvateľov

vek. kateg.	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0 – 4	0,90	0,16	0,31	0,76	0,37	0,73
5 – 9	0,11	-	0,10	0,19	-	0,17
10 – 14	0,29	0,28	0,27	0,39	0,37	0,12
15 – 19	0,47	0,25	0,41	0,85	-	1,02
20 – 24	1,09	0,71	0,66	0,30	0,33	0,70
25 – 29	0,98	0,89	0,46	0,89	0,57	1,04
30 – 34	1,03	0,84	0,81	1,23	0,88	1,00
35 – 39	1,53	1,44	1,43	1,06	1,51	1,31
40 – 44	2,56	1,75	2,50	2,26	2,05	2,30
45 – 49	5,40	5,55	3,60	4,01	3,97	3,62
50 – 54	7,52	6,24	5,03	5,58	6,41	6,37
55 – 59	9,90	11,10	10,59	11,92	9,67	10,37
60 – 64	17,31	18,27	15,85	17,20	17,16	15,71
65 – 69	28,60	24,60	23,92	22,30	25,60	25,38
70 – 74	41,06	39,72	33,12	36,72	35,28	38,72
75 – 79	56,48	57,54	52,29	53,00	54,48	55,06
80 – 84	89,71	96,66	93,05	87,15	82,63	96,41
85+	182,49	180,87	162,11	172,67	175,88	176,23

Zdroj: Štatistický úrad SR

Úmrtnosť žien s trvalým pobytom v Bratislave podľa vekových skupín na 1 000 obyvateľov

vek. kateg.	2012	2013	2014	2015	2016	2017
0 – 4	0,52	0,83	0,57	0,48	0,24	0,54
5 – 9	-	0,11	-	0,20	-	-
10 – 14	0,30	-	-	-	0,13	-
15 – 19	0,25	0,14	0,15	-	0,61	0,15
20 – 24	0,34	0,27	0,10	0,21	0,22	0,37
25 – 29	0,36	0,12	0,13	0,39	0,48	0,28
30 – 34	0,52	0,39	0,34	0,15	0,44	0,25
35 – 39	0,64	0,20	0,44	0,66	0,42	0,37
40 – 44	0,89	0,92	1,26	0,75	0,93	0,87
45 – 49	1,62	1,75	1,89	1,55	1,79	1,66
50 – 54	2,45	3,93	2,81	2,79	3,30	2,99
55 – 59	4,43	4,87	5,24	5,26	4,46	3,78
60 – 64	7,56	7,11	7,86	8,00	7,26	8,17
65 – 69	9,73	10,14	12,18	12,58	12,47	10,68

70 – 74	18,49	17,07	19,47	17,84	20,87	19,59
75 – 79	34,43	38,69	33,24	33,19	27,51	29,68
80 – 84	69,91	71,47	67,84	68,71	61,95	62,73
85+	155,97	159,33	147,61	161,73	158,05	164,10

Zdroj: Štatistický úrad SR

3. Zdravotnícka starostlivosť

Poskytovanie zdravotnej starostlivosti zahŕňa rôzne výkony zdravotníckych pracovníkov (pravidelné sledovanie pacienta, diagnostiku, liečbu, medicínsky výskum, ošetrovateľskú starostlivosť, ale i pôrodnú asistenciu, poskytovanie liekov, zdravotníckych pomôcok alebo dietetických potravín), ktoré smerujú k cielenému predĺženiu pacientovho života, zvýšeniu kvality jeho života a zdravému vývoju budúcich generácií.

Všeobecným cieľom v oblasti zdravotníctva bez ohľadu na populačný vývoj musí byť zvyšovanie kvality zdravotnej starostlivosti a zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva prostredníctvom prevencie. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti je odborne, kapacitne aj finančne náročnejšie, pokiaľ populácia starne.

Pred dvadsiatimi rokmi bol podiel detskej zložky 21,1 % a poproduktívnej 11,2 % (rozdiel 10 bodov). Pred desiatimi rokmi bol podiel detskej zložky 15,8 % a poproduktívnej 12 % (rozdiel takmer 4 body). V roku 2016 bol v Slovenskej republike podiel predproduktívnej zložky 15,5 % a 65-ročných a starších 15 %. Rozdiel je už len 0,5 bodu.

Za základný ukazovateľ schopnosti zdravotníckeho systému štátu zabezpečiť kvalitnú zdravotnú starostlivosť možno považovať výdavky na zdravotnú starostlivosť. Treba ho však doplniť ďalšími ukazovateľmi, ktoré o financovaní zdravotníctva poskytujú podrobnejšie a presnejšie informácie. Ide napríklad o informácie o spôsobe prerozdelenia finančných prostriedkov v rámci sektorov zdravotnej starostlivosti, o pridelovaní prostriedkov na rôzne zdravotnícke aktivity (napríklad na preventívnu a liečebnú starostlivosť), o prerozdelení prostriedkov rôznym poskytovateľom zdravotnej starostlivosti (napríklad nemocniciam a ambulantom) atď.

3.1. Zdravotnícke zariadenia

Dôležitým zdrojom informácií o zdravotnom stave populácie je databáza hospitalizovaných pacientov, ktorou disponuje Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI).

Podľa údajov NCZI bolo v zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti SR v roku 2016 ukončených 1 213 445 hospitalizácií, čo je po prepočítaní na 100 000 obyvateľov 22 348,8 prípadov. Z hľadiska pohlavia prevažovali ženy (57%) najmä pre zvýšenú starostlivosť v období tehotenstva, pôrodu, šestonedelia a tiež pre častejšiu hospitalizáciu pri sprevádzaní chorého dieťaťa. Priemerný ošetrovací čas bol 6,6 dňa. Najdlhší ošetrovací čas bol evidovaný pri duševných poruchách a poruchách správania (27,5 dňa).

Najviac hospitalizácií si v roku 2016 vyžiadali choroby obehovej sústavy (CHOS), ktoré tvorili 15,4 % všetkých hospitalizácií. Choroby tráviacej sústavy predstavovali 9,9 % všetkých hospitalizácií. Treťou najčastejšou príčinou prijatia do ústavnej zdravotnej starostlivosti boli nádory 9,3 %.

Analýzou príčiny hospitalizácie podľa veku, pohlavia, trvalého bydliska pacienta (vrátane úmrtí počas hospitalizácie ako aj dĺžky prežívania pacientov po prepustení z nemocnice) je možné zistiť rozdiely v zdravotnom stave populácie jednotlivých regiónov SR, a tým aplikovať efektívnejšie ciele intervenčné opatrenia v oblasti primárnej, sekundárnej, či terciárnej prevencie aj na lokálnej úrovni.

Sieť zdravotníckych zariadení charakterizujú počty zdravotníckych zariadení, postelí a pracovných lekárskejších miest v jednotlivých zariadeniach. Údaje o bratislavských nemocniciach sú uvedené v tabuľke č. 16.

Tabuľka č. 16

Nemocnice v Bratislave

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet nemocníc ¹⁾	16	16	17	16	17	17
Počet oddelení nemocníc	163	162	167	165	164	163
Počet postelí v oddeleniach ²⁾	4 070	4 042	4 043	4 052	4 083	4 107
Počet lekárskejších miest	1 454,19	1 355,12	1 333,90	1 308,76	1 331,68	1 413,78
Počet postelí na 1 lekár. miesto	2,8	3,0	3,0	3,1	3,1	2,9
Počet ošetrovacích dní	1 018 948	1 031 525	1 041 098	1 018 254	1 002 205	957 032
Využitie postelí (%)	71,5	72,3	73,4	72,9	71,4	69,7

1) Počet nemocníc - obsahuje aj nemocnice, ktoré zanikli v priebehu sledovaného roka

2) dialyzačné postele nie sú započítané do posteľového fondu

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Vybavenie rádiodiagnostických oddelení a ambulancií v Bratislave je uvedené v tabuľke č. 17. Uvedené štatistické údaje zaznamenávajú v niektorých odborných útvaroch pokles počtu prístrojového vybavenia diagnostickou technikou.

Tabuľka č. 17

Technické vybavenie rádiodiagnostických oddelení a ambulancií v Bratislave

Prístroje	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Rádiodiagnostické	150	155	146	143	142	130
Ultrazvukové	90	95	96	96	109	84
Termografické	4	2	0	0	0	0
Vyvolávacie automaty	41	39	35	31	24	20
Multiformátové kamery	11	9	11	7	5	5
Extrakorporálna litotripsa	2	1	2	2	2	3
CT	17	15	14	14	13	13
Magnetická rezonancia	11	14	11	11	11	11

Laser	0	0	0	0	0	0
Osteodenzitometria	11	12	11	10	9	7

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

3.2. Pacienti a výkony

3.2.1 Prenatálna starostlivosť a starostlivosť o novorodenca

Najnovšie údaje Národného centra zdravotníckych informácií z publikácie *Starostlivosť o rodičku a novorodenca v SR 2016* poukazujú na každoročný nárast počtu pôrodov u žien vo vyšších vekových skupinách, zvyšovanie záujmu o včasnú prenatálnu lekársku starostlivosť a v posledných troch rokoch tiež rast podielu spontánnych pôrodov v porovnaní s operačnými pôrodmi.

V roku 2016 zaznamenali ústavné zdravotnícke zariadenia SR 57 027 pôrodov, pričom 38,4 % tvorili pôrody prvorodičiek (21 873). Počet pôrodov na 1000 žien v reprodukčnom veku stúpol z 41,5 na 43,3. Z hľadiska veku rodičiek pozorujeme neustály rast pôrodov vo vyššom veku. V roku 2016 bolo najviac pôrodov u rodičiek vo veku 30 – 34 rokov. Stúpajúcu tendenciu možno sledovať v záujme o prenatálnu lekársku starostlivosť do 12 týždňa. Z regionálneho pohľadu, podľa územia zdravotníckeho zariadenia, bolo najviac žien, ktoré začali prenatálnu lekársku starostlivosť do 12. týždňa, v Bratislavskom kraji (91,8 %), Trnavskom kraji (88,8 %) a najmenej Prešovskom (72,8 %) a Košickom kraji (77,7 %). Na jednu tehotnú pripadalo priemerne 9,8 prenatálnych prehliadok počas celého tehotenstva.

Do Národného registra vrodenej chyby (VCH) bolo v roku 2016 hlásených 2 110 detí s VCH (vrátane s mŕtvonarodenými deťmi), čo je vyšší počet ako v roku 2015 (1 996 detí). Z uvedeného počtu živonarodených detí s VCH bolo z Bratislavy (okres BA I – BA V) nahlásených 117 detí s VCH (75 chlapcov a 42 dievčat). Z okresu BA I bolo nahlásených 3 živonarodených detí s VCH, z BA II 32 detí, z BA III 22 detí, z BA IV 28 detí a z okresu BA V 32 detí.

Podľa štatistických údajov počet živonarodených detí s vrodenuou chybou v Bratislave osciluje v roku 2016 okolo 2,1 % z celkového počtu (5 475) živonarodených detí v Bratislave. Možno konštatovať, že sa celkovo rodí dlhodobo viac chlapcov s vrodenuou chybou ako dievčat. Údaje za rok 2017 neboli k dátumu spracovania k dispozícii. (Tabuľka č. 18)

Tabuľka č. 18

Živonarodené deti s vrodenuou chybou matkám s trvalým pobytom v Bratislave (BA I – BA V)

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Chlapci	77	72	63	110	75	
Dievčatá	51	48	42	48	42	
Spolu	128	120	105	158	117	
Živonarodené deti spolu v BA	5 088	4 996	5 236	5 328	5 475	

(demografia, bez ohľadu na VCH a pohlavie)						
Podiel zo všetkých živonarodených v BA (%)	2,5	2,4	2,0	3,0	2,1	

Poznámka: Spolu – uvádza počet detí s VCH vrátane tých, u ktorých sa pohlavie nedalo špecifikovať, ak sa taký prípad v danom roku vyskytol.

Zdroj: Národný register vrodenných chýb, Národné centrum zdravotníckych informácií, Bratislava.

Vývoj počtu živonarodených detí s vrodenuou chybou v štatistických ukazovateľoch zaznamenáva v Bratislave v roku 2016 pokles s výnimkou BA II. Údaje za rok 2017 neboli k dátumu spracovania k dispozícii. (Tabuľka č. 19 a č. 20)

Tabuľka č. 19

Vývoj počtu živonarodených detí s vrodenuou chybou na 10 tis. živonarodených detí v Bratislave (podľa trvalého bydliska matky)

Okres	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BA I	238,3	284,2	172,0	339,8	70,6	
BA II	331,2	238,3	197,5	204,9	211,6	
BA III	280,1	293,0	248,2	362,4	237,3	
BA IV	287,8	255,2	217,8	299,0	243,3	
BA V	146,0	189,7	171,7	330,9	219,2	
Bratislava (BA I – BA V)	251,6	240,2	200,5	296,5	213,7	
SR	346,7	290,0	272,6	354,8	356,3	

Poznámka: vyšší počet detí s VCH na 10 000 živonar. v BA od roku 2012 (oproti predchádzajúcim rokom) súvisí so zlepšenou hlásnou disciplínou spravodajských jednotiek.

Sumárne údaje za SR zohľadňujú aj prípady (vrátane detí z anonymného pôrodu/z hniezda záchranu), pri ktorých špecifikácia trvalého bydliska matky nebola známa.

Zdroj: Národný register vrodenných chýb, Národné centrum zdravotníckych informácií, Bratislava.

Tabuľka č. 20

Hlásené živonarodené deti s vrodenuou chybou v Bratislave (podľa trvalého bydliska matky)

Okres	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BA I	10	11	7	14	3	
BA II	44	32	27	29	32	
BA III	22	23	21	32	22	
BA IV	32	27	24	34	28	

BA V	20	27	26	49	32	
Bratislava (BA I – BA V)	128**	120	105	158	117	
SR	1922**	1590	1500	1973	2051	

Poznámka: Sumárne údaje za SR zohľadňujú aj prípady (vrátane detí z anonymného pôrodu/z hniezda záchrany), pri ktorých špecifikácia trvalého bydliska matky nebola známa.

Zdroj: Národný register vrodených chýb, Národné centrum zdravotníckych informácií, Bratislava.

Zdroj živonar. detí: ŠÚ SR.

** vzostup výskytu VCH v roku 2012 u živonarodených detí (a ich prepočet na 10 000 živonar., tab.19) súvisí s rozšírením hlásnej povinnosti spravodajských jednotiek o všeobecných lekárov pre deti a dorast, ktorí majú hlásiť novozistenú alebo dodiagnostikovanú VCH po prepustení dieťaťa z novorodeneckého odd.

Tieto údaje predstavujú počet detí narodených v roku 2012 so zistenou a hlásenou VCH iba do konca roku 2012. Z uvedeného vyplýva, že u detí narodených v tomto roku môže byť počet detí s VCH aj vyšší, ak sa VCH zistí alebo dodiagnostikuje v nasledujúcom roku. Pri informácii o VCH je dôležitá charakteristika VCH (štruktúra podľa orgánového postihnutia).

Do roku 2011 (vrátane r. 2011) sa hlásil počet VCH, ktoré boli hlásené iba z novorodeneckého odd., t. j. s informáciami o VCH cca iba do 5 dní po narodení dieťaťa a jeho prepustenia z novorodeneckého odd.

Z dôvodu zmeny sledovania ukazovateľa nie sú štatistické údaje o umelom prerušení tehotenstva z dôvodu prenatálne zistenej vrodenej chyby plodu u žien s trvalým pobytom v Bratislave od roku 2012 sledované (Tabuľka č. 21). Od roku 2012 sledujeme umelé prerušenie tehotenstva z dôvodu vývojovej chyby. (Tabuľka č. 21/A)

Tabuľka č. 21

Umelé prerušenie tehotenstva z dôvodu prenatálne zistenej vrodenej chyby plodu u žien s trvalým pobytom v Bratislave

Okres	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BA I	x	x	x	x	x	
BA II	x	x	x	x	x	
BA III	x	x	x	x	x	
BA IV	x	x	x	x	x	
BA V	x	x	x	x	x	
Bratislava (BA I – BA V)	x	x	x	x	x	
SR	x	x	x	x	x	

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave – do r.2011(vrátane) - Z6-12 resp. ZR12_12 - Hlásenie vrodenej chyby

Tabuľka č. 21/A

UPT, kde zdravotným dôvodom ukončenia tehotenstva potratom je VCH, u žien s trvalým pobytom v Bratislave

Okres	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BA I	1	-	1	1	1	1
BA II	3	2	-	-	1	-
BA III	1	-	-	1	2	-
BA IV	3	1	1	1	-	-
BA V	5	1	1	1	2	3

Bratislava	13	4	3	4	6	4
SR	58	46	35	29	32	33

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave – od r.2012 = Z(MZ-SR)7-12 - Hlásenie o spontánnom potrate a UPT (viď. Metodické pokyny)

3.2.2 Starostlivosť o ženu

Zdravotnícku starostlivosť o ženu sledujeme predovšetkým cez gynekológiu a pôrodníctvo ako špecializačný odbor, ktorého náplňou práce je prevencia, diagnostika, liečba a dispenzarizácia chorôb ženských pohlavných orgánov a prsníka, starostlivosť o fyziologický a patologický priebeh tehotnosti, pôrodu a šestonedelia.

Podľa prehľadu o gynekologickej starostlivosti celkový počet registrovaných pacientiek v gynekologických ambulanciách je od roku 2012 najnižší. Výrazne vysoká miera rizikového tehotenstva bola zaznamenaná v roku 2015, za posledné dva roky má klesajúcu tendenciu. (Tabuľka č.22)

Tabuľka č. 22

Gynekologické ambulancie v Bratislave

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Registrované pacientky k 31. 12.	252 381	223 212	248 111	257 658	230 847	194 238
Novoevidované tehotenstvá	7 028	8 346	8 557	9 683	8 679	7 956
z toho: rizikové a ohrozené tehotenstvo	2 043	1 426	1 595	2 672	1 885	1 756
Gynekologické vyšetrenia spolu:	507 826	422 820	422 250	455 260	425 395	397 570
z toho: tehotných	85 404	84 235	73 110	88 467	90 950	87 804
preventívne vyšetrenia	110 344	105 295	102 646	140 707	108 824	101 817
diagnosticko-terapeutické vyšetrenia	312 078	233 290	246 494	226 086	225 621	207 949
z toho: prvé do 15 rokov veku	964	754	969	736	718	503
opakované do 15 rokov veku	825	884	920	1 072	630	247

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave (pozn. * rok 2017 UN Bratislava Cyrila a Metoda – len tehotné)

Ako vyplýva z údajov Národného centra zdravotníckych informácií, počet bratislavských žien užívajúcich antikoncepciu ako jedného z možných spôsobov plánovania rodičovstva klesá.

Používanie antikoncepcie ukazuje preferenciu používania hormonálnej antikoncepcie. (Tabuľka č. 23)

Tabuľka č. 23

Počet žien užívajúcich antikoncepciu v Bratislave

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet žien	36 615	32 472	31 025	31 494	25 215	24 296
z toho:						
vnútromaternicovú	2 493	2 016	3 017	2 938	2 477	1 686
hormonálnu	33 256	29 576	27 663	27 814	22 441	22 016
inú	866	880	345	742	297	594

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Vývoj výskytu rakovinových ochorení ženských orgánov podľa jednotlivých diagnóz je rozmanitý. Pomerne ustálené hodnoty zaznamenal od roku 2014 výskyt karcinómov prsníka. Súvisí to s väčšou zodpovednosťou žien v absolvovaní preventívnych prehliadok na ktorú vplývajú aj cielené medializované kampane v boji s rakovinou prsníka v garancii tretieho sektora, resp. špecifických firiem pre ženy (Liga proti rakovine, AVON). (Tabuľka č. 24)

Tabuľka č. 24

Evidované ochorenia ženských orgánov

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Histologicky overené prekancerózy maternicového krčka	1 335	1 030	1 067	1 324	1 253	1 260
ca in situ	284	237	193	149	147	222
ca rodidiel	658	564	620	703	706	780
zhubné nádory prsníkov	457	534	177	165	145	179

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

3.2.3 Alergické ochorenia

Alergické ochorenia predstavujú významnú podskupinu tzv. civilizačných ochorení. Vzhľadom na neustále stúpajúcu prevalenciu týchto ochorení je pozornosť odborných spoločností zameraná čoraz viac na ich prevenciu.

Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO), alergické ochorenia sú štvrté najčastejšie sa vyskytujúce na svete. Patria medzi najčastejšie chronické ochorenia detí, postihujú približne 1/3 detskej populácie.

Alergia je nežiadúca, prehnaná reakcia imunitného systému na látku, ktorá u väčšiny ľudí nevyvoláva žiadne ťažkosti. Každá látka zapríčiňujúca takúto reakciu sa nazýva alergén, pričom medzi najbežnejšie alergény patria peľ, roztoče, plesne a potraviny.

Medzi alergické ochorenia patrí astma, alergická nádcha, anafylaxia, alergia na lieky, potraviny a hmyz, ďalej ekzémy, žihľavka (urtikária) a angioedém. Existujú síce genetické dispozície vzniku alergie, ale podstatne ich ovplyvňuje i náš životný štýl a vonkajšie prostredie.

Štatistiky spracovávané NCZI ukazujú prehľad počtu detí a mladistvých s alergickými ochoreniami v Bratislave. (Tabuľka č. 25)

Tabuľka č. 25

Pacienti s alergickými ochoreniami podľa vekovej štruktúry v Bratislave

vek	rok	evidované osoby k 31. 12.
do 1 roka	2010	1 045
	2011	1 228
	2012	940
	2013	897
	2014	1 244
	2015	1 104
	2016	999
	2017	956
1 – 5 roční	2010	7 601
	2011	12 246
	2012	9 845
	2013	9 450
	2014	12 791
	2015	13 540
	2016	13 623
	2017	13 000
6 – 18 roční	2010	20 695
	2011	26 250
	2012	26 371
	2013	21 952
	2014	30 332
	2015	31 640
	2016	30 834
	2017	30 460
19 a viac roční	2010	98 110
	2011	115 108
	2012	110 649
	2013	109 461
	2014	110 255
	2015	117 579
	2016	120 237
	2017	104 233
	spolu 2010	127 451
	spolu 2011	154 832
	spolu 2012	147 805
	spolu 2013	141 760
	spolu 2014	154 622
	spolu 2015	168 863
	spolu 2016	165 693
	spolu 2017	148 649

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

3.2.4 Choroby dýchacích ciest

V rámci chorôb dýchacích ciest je veľkým celosvetovým zdravotným, ekonomickým aj sociálnym problémom *Chronická obštrukčná choroba pľúc (CHOCHP)*.

Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie trpí na chronickú obštrukčnú chorobu pľúc (CHOCHP) celosvetovo až 64-miliónov ľudí a približne 3-milióny ľudí jej každoročne podľahne. WHO predpokladá, že v roku 2030 sa CHOCHP stane treťou najčastejšou príčinou úmrtí na celom svete.

Primárnou príčinou CHOCHP je tabakový dym (aj ako dôsledok pasívneho fajčenia). CHOCHP momentálne postihuje už takmer v rovnakej miere ženy ako mužov. Podľa štúdií je to čiastočne v dôsledku zvýšeného užívania tabaku u žien v rozvinutých krajinách. Chronická obštrukčná choroba pľúc je život ohrozujúce ochorenie pľúc, ktoré je charakterizované postupným zužovaním dýchacích ciest. Následkom toho vzduch neefektívne prúdi do a von z pľúc.

Aj keď je toto ochorenie nevyliciteľné, je liečiteľné a skorá diagnostika predchádza ďalším pridruženým komplikáciám, keďže škody, ktoré vznikli na dýchacích cestách sa už nedajú zvrátiť. Podľa odhadov až 50% prípadov tohto ochorenia zostáva nediagnostikovaných.

Medzi najzávažnejšie ochorenia dýchacích ciest patrí *tuberkulóza*. Ako uvádza kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku, na tuberkulózu zomiera vo svete najviac ľudí zo všetkých infekčných ochorení. Slovensko sa v súvislosti s liečbou tejto choroby radí medzi úspešné krajiny.

Medzi netuberkulóznymi ochoreniami dlhodobo prevažujú chronické choroby dolných dýchacích ciest – astma, chronická obštrukčná choroba pľúc. Dlhodobý prehľad o počte osôb s tuberkulóznymi a netuberkulóznymi ochoreniami v Bratislave poskytujú tabuľky č. 26 a č. 27.

Tabuľka č. 26

Počet osôb s tuberkulóznymi ochoreniami v Bratislave

	Sledované osoby	Osoby s tuberkulóznymi ochoreniami:	z toho: respiračná tuberkulóza	mimopľúcna tbc	Osoby s inou mykobaktériou ako tbc (v r. 09' pľúcna mykobakteriôza)	Osoby so zvýšeným rizikom ochorenia
2005	12 236	244	220	24	5	2 677
z toho: deti	3 331	4	4	0	0	1 061
2006	14 192	195	173	22	4	2 328
z toho: deti	1 258	1	1	0	0	855
2007	16 146	196	168	28	7	996
z toho: deti	985	2	2	0	0	124
2008	10 924	159	130	29	7	1 003
z toho: deti	164	1	1	0	0	58
2009	20 256	149	121	21	7	1 328
z toho: deti	264	6	5	0	1	293

2010	27 072	159	129	28	2	2127
z toho: deti	1 808	1	1	0	0	53
2011	21 534	134	112	21	1	1 413
z toho: deti	1 674	7	7	0	0	50
2012	22 285	123	106	17	0	1 238
z toho: deti	967	6	6	0	0	104
2013	16 018	88	72	16	0	726
z toho: deti	668	4	4	0	0	96
2014	15 942	86	74	12	0	720
z toho: deti	553	4	4	0	0	128
2015	13 753	114	99	14	1	1 083
z toho: deti	352	7	7	0	0	250
2016	14 295	101	84	13	4	1 531
z toho: deti	217	19	19	0	0	233
2017	15 187	89	72	12	5	1 388
z toho: deti	145	21	21	0	0	211

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Tabuľka č. 27

Osoby s netuberkulóznymi chorobami v Bratislave

Diagnóza pacienta/počet	2012	2013	2014	2015	2016	2017
netuberkulózne choroby spolu	18 173	11 389	13 829	12 638	10 770	12 987
z toho:						
zhubné nádory dýchacích orgánov	175	108	207	124	94	124
sekundárne zhubné nádory pľúc	74	23	50	32	20	11
zhubné nádory nepresne určených lokalizácií	x	x	x	x	x	x
nezhubné nádory dýchacej ústavy	62	49	52	41	47	57
sarkoidóza	715	452	694	466	382	416
ostatné	2 516	1 866	2 135	2 799	2 260	3 100
nešpecifická chronická bronchitída	1 084	595	660	586	592	0 *
astma – záduch	8 195	4 769	6 094	4 990	4 260	5 743
chronická obštrukčná choroba pľúc	5 023	3 264	3 678	3 370	2 876	3 227
bronchiectázie	329	263	259	230	239	309

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

* Jednoduchá, mukopurulentná a nešpecifikovaná chronická bronchitída (J41.1 a J41.8) - bez údajov (počet dispenzarizovaných osôb na konci sledov. obd.) na základe Vyhlášky 127 MZ

SR (z 2.mája 2014), podľa ktorej sa na uvedenú diagnózu neposkytuje poistencovi dispenzarizácia.

3.2.5 Ortopédia

Podľa informácií z Národného centra zdravotníckych informácií výkaz o činnosti ambulancie ortopedickej protetiky bol od roku 2016 zrušený. Podľa štatistických údajov z predchádzajúcich rokov v ortopedických ambulanciách bol zaznamenaný prudký nárast dispenzarizovaných pacientov. Tabuľku č. 28 uvádzame v správe poslednýkrát.

Tabuľka č. 28

Evidencia dispenzarizovaných pacientov ortopedických ambulancií v Bratislave *

Rok	2013	2014	2015	2016 *	2017 *
prijatí do evidencie v sledovanom období	1 993	2 540	2 948		
vyradení v sled. období	-	-	2		
evidovaní k 31.12.	8 824	10 613	18 590		
Evidované osoby podľa ortopedickej pomôcky :					
Protézy končatín	evidované osoby	1 040	1 142	1 068	
	prijatí v sled. období	78	68	172	
Ortopedická obuv	evidované osoby	4 089	4 056	4 040	
	prijatí v sled. období	685	720	680	
Ortézy končatín	evidované osoby	3 872	4 010	4 010	
	prijatí v sled. období	391	376	395	
Ostatné	evidované osoby	13 154	13 039	12 850	
	prijatí v sled. období	8 765	8 541	8 185	

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

*A (MZ SR) 26-01 (ročný výkaz o činnosti ambulancie ortopedickej protetiky – výkaz od r. 2016 zrušený)

3.2.6 Dermatológia

Zo štatistiky NCZI vyplýva, že ambulancie so zameraním na dermatovenerológiu a detskú dermatovenerológiu v roku 2016 evidovali 2 075-tisíc návštev, najviac v Košickom (16,7 %), Bratislavskom (15,6 %) a Prešovskom kraji (15,0 %). Z hľadiska pohlavia prevažovali ženy (59,7 %), pričom vo vekovej skupine nad 19 rokov bola ich dominancia ešte výraznejšia (61,2 %). Návštevy detí a mladistvých do 18 rokov tvorili 20,7 % a z hľadiska územia sídla ambulancie bol ich počet najväčší v Prešovskom, Košickom a Žilinskom kraji. Medzi najrozšírenejšie kožné ochorenia detí patrili dermatitídy a ekzémy, z nich najmä atopická dermatitída.

V Bratislave je dlhodobo evidovaných najviac pacientov s inými kožnými chorobami, v roku 2017 zaznamenávame ich prudký nárast podobne je tomu u psoriázy. Stále vysoký je aj počet ochorení acne. (Tabuľka č. 29)

Tabuľka č. 29

Evidovaní chorí s kožnými chorobami v Bratislave

Choroba	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kožné choroby z povolania	-	-	-	-	-	-
Tuberkulóza kože	4	5	2	2	0	1
Herpetické infekcie	4 874	4 073	6 549	3 697	3 205	3 279
Trichofýcia *	-	-	-	-	-	-
Mikrospória *	-	-	-	-	-	-
Epidermofícia *	-	-	-	-	-	-
*Dermatofytóza	10 149	8 806	8 401	7 569	6 800	7 184
*Iné povrchové mykózy	2 161	2 364	2 451	2 872	3 165	2 913
Kandidóza	4 208	2 944	3 337	2 813	2 602	2 662
Zavšivavenie	92	61	63	54	56	61
Svrab	562	371	301	358	429	431
Psoriáza	8 575	7 706	7 961	7 892	5 427	8 718
Acne	11 567	9 411	9 761	9 157	10 621	10 150
iné kožné choroby	95 900	89 444	96 505	97 120	96 729	104 458

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

*- položky Trichofýcia, Mikrospória a Epidermofícia sa zo sledovania vypustili, miesto nich Dermatofytóza a Iné povrchové mykózy

3.2.7 Pohlavné choroby

Podľa Národného centra zdravotníckych informácií v SR bolo zo sledovaných pohlavných ochorení v roku 2017 hlásených 386 prípadov *syfilisu* (72 % u mužov), čo je po prepočítaní na 100 000 obyvateľov 7,1. Pri regionálnom porovnaní bol evidovaný najvyšší výskyt u pacientov s trvalým bydliskom v Košickom kraji (17,7 na 100 000 obyvateľov), v ktorom aj došlo k najvýraznejšiemu nárastu oproti roku 2016 o 30 prípadov (27 %). Po ňom nasledoval Bratislavský kraj (14,4 na 100 000 obyvateľov) so zrejmu dominanciou mužov. Tí tvorili takmer 90 % pacientov. Najviac ochorení bolo, rovnako ako v prechádzajúcom roku, vo veku 15 až 24 rokov (15,4/100 000) a 25 až 34 rokov (12,9/100 000).

Gonokoková infekcia (kvapavka) bola hlásená v 379 prípadoch (7,0 na 100 000 obyvateľov, čo je druhý najvyšší výskyt za posledných 14 rokov) so 77 % zastúpením u mužov. Väčšina (96 %) prípadov bola novodiagnostikovaná. Počet pacientov s týmto ochorením vzrástol oproti roku 2016 o 35,4 %, najvýraznejšie pritom u osôb s trvalým bydliskom v Bratislavskom kraji (z 14,4 na 22,9/100 000), kde bolo zároveň zaznamenaných najviac prípadov. Najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť bola u 25 až 34-ročných (20,4/100 000), ktorá ešte oproti predchádzajúcemu roku vzrástla, avšak najväčší nárast bol zaznamenaný u 15 až 24-ročných (z 10,6 na 17,2/100 000).

V porovnaní so syfilisom, pri ktorom je v 61 % prípadov nutná hospitalizácia, je gonokoková infekcia liečená zvyčajne (94 %) ambulantne. Popri syfilise a gonokokovej infekcii bolo hlásených 837 prípadov iných prevažne sexuálne prenosných chorôb a ich počet medziročne klesol o 24,5 %. Diagnostikované boli prevažne u žien (75 %). Podľa diagnózy sa vyskytovali hlavne iné sexuálne prenášané chlamýdiové choroby (618 prípadov).

Z dôvodu zmeny metodiky zberu štatistických údajov došlo v hláseniach ochorenia najmä na gonokokovú infekciu k nárastu počtu ochorení (vysvetlenie NCZI pod tabuľkou č. 30.)

Tabuľka č. 30

Hlásené ochorenia na syfilis a gonokokovú infekciu u pacientov s trvalým pobytom v Bratislave

Rok	2012	2013	2014 ²⁾	2015 ²⁾	2016 ²⁾	2017 ²⁾
Syfilis						
Bratislava	71	49	78	84	79	77
SR*	302	244+2 ¹⁾	362	299	361	386
Gonokoková infekcia						
Bratislava	18	23	113	92	84	129
SR*	176	242	424	344	280	379

* tuzemci s udaným trvalým bydliskom v SR

¹⁾ – v r.2013 – Syfilis: + 2 tuzemci bez udaného trvalého bydliska v SR

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

²⁾ - **POZOR** - iná metodika zberu:

Od roku 2014 sa hlásenie pohlavnej choroby Z (MZ SR) 8-12 zasiela len do Registra infekčných ochorení (EPIS) prevádzkovaným Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Banskej Bystrici, nakoľko zbiera údaje od všetkých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti (NCZI doposiaľ získavalo údaje len z dermatologických ambulancií a oddelení). Z dôvodu tejto zmeny metodiky zberu došlo k nárastu počtu ochorení. Spracovanie štatistických výstupov bolo realizované v NCZI.

V Bratislave v jednotlivých ochoreniach s prevažne sexuálne prenášanými chorobami ako pacienti s chorobou prevažujú muži (Tabuľka č. 31)

Tabuľka č. 31

Evidovaní chorí s prevažne sexuálne prenášanými chorobami v Bratislave

Choroba	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Syfilis	57	59	71	76	80	77
z toho ženy	16	20	21	14	22	7
Kvapavka	71	76	123	107	84	129
z toho ženy	20	16	29	19	14	26
Mäkký vred	0	0	0	0	0	0
z toho ženy	0	0	0	0	0	0
Lymfogranuloma ven.	0	0	0	0	0	0
z toho ženy	0	0	0	0	0	0
Trichomonóza	n	n	n	n	n	n
z toho ženy	n	n	n	n	n	n
HIV/AIDS	15/2	31/3	30/2	30/2	23/2	22/3
z toho ženy	2/0	2/0	0/0	4/0	3/0	2/0
iné sexuálne prenosné choroby	n	n	n	n	n	n
z toho ženy	n	n	n	n	n	n

n= nesledované

Zdroj: Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava

3.2.8 Psychiatrické ochorenia

Podľa štatistických údajov Národného centra zdravotníckych informácií bolo v psychiatrických ambulanciách na Slovensku v roku 2017 uskutočnených 1 800 277 vyšetrení s diagnostikovanou poruchou. Z hľadiska pohlavia prevládali ženy (770,7 na 10 000 žien) oproti mužom (600,0 na 10 000 mužov).

Najčastejším dôvodom ambulantnej liečby boli aj v tomto roku *afektívne poruchy*. Predstavovali 30,7 % všetkých vyšetrených osôb (210,9 na 10 000 obyvateľov). Nasledovali *neurotické, stresom podmienené a somatoformné poruchy*, ktoré sa týkali 25,6 % osôb (176,3 na 10 000 obyvateľov). *Organické duševné choroby vrátane symptomatických* tvorili 18,4 % zo všetkých vyšetrených osôb. Pri všetkých troch skupinách diagnóz prevažovali ženy (viac ako 60 %). Dominancia mužov je výrazná predovšetkým pri poruchách psychického vývinu a poruche psychiky a správania zapríčinennej užívaním psychoaktívnych látok.

Po zohľadnení územia sídla ambulancie bol najvyšší počet pacientov so psychickou poruchou v Bratislavskom (895,0 na 10 000 obyvateľov kraja), Banskobystrickom (797,5), Košickom (742,6) a Žilinskom kraji (721,8).

Najčastejšou diagnózou pre prijatie do ústavnej psychiatrickej starostlivosti za celé sledované obdobie bola *porucha psychiky a správania zapríčinená užitím alkoholu*, ktorá v roku 2017 predstavovala 26,5 % zo všetkých hospitalizácií. Z hľadiska pohlavia výrazne dominovali muži oproti ženám, pričom najväčší počet mužov s touto diagnózou bolo vo veku 45 – 49 rokov (67,4/10 000) a 50 – 54 rokov (65,1/10 000). Podľa kraja trvalého bydliska pacienta mala táto diagnóza najsilnejšie zastúpenie v Košickom (27,8/10 000), Prešovskom (26,4/10 000) a Žilinskom kraji (25,4/10 000).

Ďalšou skupinou porúch psychiky vyžadujúcou si časté hospitalizácie (14,7 na 10 000 obyvateľov) bola *schizofrénia, schizotypové poruchy a poruchy s bludmi*, tieto ochorenia dominovali u žien. Zo všetkých prijatí tvorila 18,5 %. Najväčší počet (23,3/10 000) hospitalizácií s touto skupinou diagnóz sme zaznamenali vo veku 30 až 34 rokov.

Údaje o počte psychiatrických pracovísk pre dospelých a pre deti v Bratislave uvádzame v tabuľke č. 32.

Tabuľka č. 32

Psychiatrické ambulancie v Bratislave

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
SPOLU	59	59	57	61	62	56
pre dospelých	46	45	44	49	49	45
pre detí	6	7	7	6	7	6
ADZ	2	2	2	2	2	2
gerontopsychiatriu	3	3	2	2	2	1
psychiatrickú rehabilitáciu	-	-	-	-	-	-
sexuológiu	2	2	2	2	2	2

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Nad'alej zaznamenávame stúpajúci trend počtu psychiatrických vyšetrení. (Tabuľka č. 33)

Tabuľka č. 33

Počet vyšetrení v psychiatrických ambulanciách

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
dospelých	149 358	149 822	156 179	156 635	163 868	150 215
deti	13 970	11 401	11 743	11 898	12 049	11 319
ADZ	121 106	117 872	186 174	212 134	206 737	211 769
geronto- psychiatriu	2 689	2 288	1 535	2 068	1 530	550
sexuológii	235	214	386	301	333	363

Počet osôb prijatých do ambulantnej ochrannnej liečby v sled. obd.

sexuologickej	4	0	7	7	8	11
psychiatrickej	23	172	16	21	11	40
proti- alkoholickej	14	28	38	30	38	32
protidrogovej	65	92	128	89	85	96

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Najčastejšie sú hospitalizovaní pacienti s trvalým pobytom v Bratislave v produktívnom veku od 18 do 59 rokov. Dlhodobo zaznamenávame vysoký počet hospitalizovaných pacientov vo veku 60 a viacročných. (Tabuľka č. 34)

Tabuľka č. 34

Hospitalizovaní pacienti v psychiatrických zdravotníckych zariadeniach podľa vekových skupín s trvalým pobytom v Bratislave

Rok	do 15 rokov	15 – 17 rokov	18 – 59 rokov	60 rokov a viac	spolu
2005	87	120	2 597	705	3 509
2006	84	107	2 302	653	3 146
2007	101	100	2 355	809	3 365
2008	120	107	2 310	807	3 344
2009	140	116	2 093	806	3 155
2010	135	112	2 174	814	3 235
2011	150	101	1 992	767	3 010
2012	132	103	2 241	751	3 227
2013	131	110	2 159	903	3 303
2014	161	89	2 044	918	3 212
2015	147	84	2 096	923	3 250
2016	131	91	2 029	911	3 162
2017	119	103	2 011	844	3 077

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

3.2.9 Drogovo závislí pacienti

Počet liečených užívateľov drog narastá. V uplynulom roku bolo na Slovensku liečených najviac užívateľov drog za posledné desaťročie. V roku 2016 na Slovensku podstúpilo liečbu pre užívanie nezákonných drog 3 253 osôb. Približne tretina (1 116) boli drogovu závislí, ktorí boli liečení vo výkone trestu odňatia slobody.

Prevalu podľa pohlavia liečených užívateľov drog majú muži (2 649 mužov, 604 žien). Viac ako polovica (1 737) pacientov už bola v minulosti liečená pre drogové problémy. Liečbu prvýkrát v živote vyhľadalo 1 413 pacientov. Najvyšší podiel opakovanej liečby bol u užívateľov heroínu (86 %) a hypnotík a sedatív (66 %). Liečba prvýkrát v živote prevládala u užívateľov kokaínu (78 %) a marihuany (66 %).

Najviac osôb bolo liečených pre užívanie **stimulačných látok** ako primárnej drogy (1 239 liečených, z nich 1 192 užívalo pervitín). Druhým najčastejším dôvodom liečby bolo užívanie **opiátov** (869 liečených, z nich 686 užívalo heroín). Užívateľov **cannabisu** bolo liečených 739, z nich 721 užívalo marihuanu.

V minulosti bolo najviac liečených pacientov vo vekovej kategórii 25-29 rokov, v roku 2016 ich bolo najviac medzi 30-34 ročnými. Najčastejším spôsobom užívania primárnej drogy v roku bolo fajčenie (34,6 %), nasledovalo injekčné podanie drogy (30,3 %) a šnupanie (21,9%).

Podľa územia trvalého pobytu, Bratislavský (989 užívateľov) a Trnavský (450) kraj mal najväčší počet drogovzo závislých pacientov. Najmenej liečených drogovzo závislých bolo evidovaných v Prešovskom kraji (77). Údaje o počte drogovzo závislých pacientoch v Bratislave sú uvedené v tabuľke č. 35.

Tabuľka č. 35

Počet evidovaných drogovzo závislých pacientov s trvalým pobytom v Bratislave

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Bratislava	449	442	559	577	766	672
z toho: muži	325	340	428	448	558	500
ženy	124	102	131	129	208	172
SR spolu	2186*	2477*	2 483	2 720	3 253	3 106

* bez cudzincov, vrátane tuzemcov bez udaného trvalého bydliska

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Počet drogovzo závislých pacientov podľa štatistických údajov NCZI, ktoré zahŕňajú všetky užívané primárne drogy vyplýva, že počet užívateľov drog v Bratislave narastá. Podiel na celoslovenskom výskyte v rokoch 2016 – 2017 sa v percentuálnom vyjadrení pohyboval v rozpätí 22% – 24%. (Tabuľka č. 36)

Tabuľka č. 36

Počet drogovzo závislých pacientov s trvalým pobytom v Bratislave podľa užívanej primárnej drogy

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Opiáty celkom	189	170	189	200	368	334
z toho heroín	185	167	183	186	355	325
metadón	2	1	-	2	-	-
Kokaín celkom	3	8	11	5	17	8
Stimulanciá celkom	182	191	242	246	235	211
z toho amfetamíny	182	190	242	246	233	211

Hypnotiká a sedatíva celkom	4	3	7	8	13	12
z toho barbituráty	-	-	-	-	-	-
Halucinogény	-	1	1	1	-	-
z toho	-	-	1	1	-	-
LSD	-	-	1	1	-	-
Bratislava ¹⁾	449	442	559	577	766	672
% podiel zo SR ^{*)}	21%	18%	23%	21%	24%	22%

¹⁾ - zahŕňa všetky užívané primárne drogy, ^{*)} bez cudzincov

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

3.2.10 Diabetes mellitus

Počet diabetikov na Slovensku stúpa, čo potvrdzuje aj štatistika Národného centra zdravotníckych informácií. V roku 2016 zaznamenali diabetologické ambulancie SR 1 321-tisíc návštev pacientov, čo je oproti roku 2015 viac o 4,5 %. Návštevy dispenzarizovaných pacientov tvorili 87,8 % a z nich mladistvých pacientov do 18 rokov 1,5 %. K 31. 12. 2016 sme evidovali 368 084 liečených diabetikov, pričom ženy predstavovali 53,4 %. Oproti predchádzajúcemu roku počet pacientov dispenzarizovaných na niektorý typ diabetes mellitus (DM) po prepočítaní na 100 000 obyvateľov stúpol zo 6 366,7 na 6 772,0. Za posledných 12 mesiacov pribudlo 21 752 nových diabetikov, čo je 400,2 na 100 000 obyvateľov.

Podľa diagnózy boli najčastejšie dispenzarizovaní pacienti *pre DM druhého typu* (91,0 %), a to najmä vo vyšších vekových kategóriách. 83 % tvorili diabetici vo veku 50 a viac rokov. Medziročne vzrástol počet osôb s druhým typom diabetu o 7 % a za posledných desať rokov až o 15 %. Najviac nových prípadov bolo zaznamenaných vo veku 75 – 79 rokov (892,3/100 000 obyvateľov) a 70 – 74 rokov (855,4/100 000 obyvateľov).

Na *DM prvého typu* sa liečilo 7,3 % diabetikov a 1 210 bolo novozistených (22,3/100 000 obyvateľov). Tento typ diabetu je zvyčajne diagnostikovaný u mladších pacientov, najviac ich v roku 2016 pribudlo vo veku 20 – 24 rokov (46,6/100 000 obyvateľov) a 25 – 29 rokov (38,0/100 000 obyvateľov). Výskyt u detí do 9 rokov bol 19,3 prípadov na 100 000 obyvateľov, u mladistvých od 10 – 19 rokov to bolo 24,9 prípadov na 100 000 obyvateľov.

U sledovaných diabetikov zo zistených komplikácií a sprievodných chorôb sa najčastejšie vyskytovala porucha metabolizmu lipidov, artériová hypertenzia, diabetická neuropatia, komplikácie s očami a komplikácie s obličkami. U všetkých dispenzarizovaných diabetikov išlo najmä o artériovú hypertenziu a poruchu metabolizmu.

V Bratislave sa počet dispenzarizovaných osôb na DM v roku 2016 zvýšil, avšak v roku 2017 bol zaznamenaný mierny pokles. Dlhodobovo prevažujú ženy. (Tabuľka č. 37)

Tabuľka č. 37

Počet dispenzarizovaných osôb k 31. 12. na Diabetes mellitus v Bratislave

Pacienti	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Muži	16 975	17 686	18 144	19 924	20 067	16 789
Ženy	17 798	18 981	19 201	21 046	22 045	18 826
Spolu	34 773	36 667	37 345	40 970	42 112	35 615

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

3.2.11 Počet evidovaných pacientov pre chorobu a úraz

Tabuľka č. 38 sprostredkúva údaje pracovnej neschopnosti obyvateľov Bratislavy pre chorobu a úraz. Priemerný podiel PN v Bratislave v percentuálnom vyjadrení za sledované obdobie rokov 2012 – 2017 má klesajúcu tendenciu.

Tabuľka č. 38

Pracovná neschopnosť pre chorobu a úraz v Bratislave

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
choroby	47 701	52 051	48 008	53 383	52 106	52 572
pracovné úrazy	296	320	272	382	388	412
ostatné úrazy	2 356	2 235	2 007	2 255	2 525	2 665
smrteľné úrazy	8	10	3	12	5	7
kalendárne dni PN spolu	1 807 808	1 853 658	1 792 141	1 900 923	1 903 895	1 932 530
v tom pre:						
chorobu	1 674 636	1 726 178	1 677 009	1 763 335	1 750 685	1 765 026
pracovné úrazy	17 756	17 924	17 187	20 220	23 265	24 854
ostatné úrazy	115 416	109 556	97 945	117 368	129 945	142 650
priemerný podiel PN (%)	2,024	1,922	1,804	1,838	1,776	1,745

Zdroj: Sociálna poisťovňa (údaj zistený odborom úrazového poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie. Podotýkame, že v prípade smrteľných úrazov sa jedná výlučne o smrteľné úrazy osôb, ktoré mali trvalé bydlisko v Bratislave

3.2.12 Infekčné ochorenia

Podľa štatistických údajov za posledné dva roky výrazne stúpol v Bratislave infekčný zápal pečene typu A. Kým v roku 2012 boli v Bratislave 2 prípady, v roku 2016 išlo o 62 prípadov a v roku 2017 išlo až o 220 prípadov. Oproti tomu za posledné dva roky v Bratislave výrazne klesol výskyt čierneho kašľa. Štatistické údaje za ochorenia *črevné inf. spôs. inými organizmami* za rok 2016 a *vírusový zápal mozgových plien* za roky 2016 a 2017 neboli RÚVZ Bratislava poskytnuté.

(Tabuľka č. 39)

Tabuľka č. 39

Hlásené infekčné ochorenia v Bratislave

Názov ochorenia	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Salmonelóza	353	258	315	404	420	447
Dyzentéria	5	3	8	1	5	6
Črevné inf. spôs. inými organizmami	1 105	1 487	1 894	2 005		1 498
Čierny kašeľ	433	457	114	98	96	11
Šarlach	2	19	17	5	1	-
Vírusový zápal mozgových plien	8	11	19	18		
Bakteriálny zápal mozgových plien	15	19	22	27	28	13
z toho meningoková meningitída	1	-	1	2	1	1
Ovčie kiahne-varicella	502	255	720	379	438	422

Osýpky - morbili	1	-	-	-	-	4
Ružienka - rubeola	-	-	-	-	-	-
Infekčný zápal pečene typu A	2	2	8	57	62	220
typu B	8	8	11	19	8	8
typu C	26	21	48	42	1	-
Infekčný zápal príušnic - mumps	-	-	-	1	1	-
Svrab - scabies	15	13	36	24	34	34
Poranenie zvierat'om	97	111	119	132	116	115

Zdroj: Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava

3.2.13 Choroby z povolania

Najohrozenejšími v súvislosti s chorobami z povolania sú pracujúci medzi 50. až 59. rokom života. Syndróm karpálneho tunela bol v minulom roku najčastejšou diagnózou, ktorá bola uznaná ako choroba z povolania. Vyplýva to z každoročne vydávanej publikácie Národného centra zdravotníckych informácií, ktorá sumarizuje štatistiku chorôb z povolania.

V roku 2017 na Slovensku pribudlo 354 nových prípadov chorôb z povolania (207 mužov a 147 žien). Ich počet sa oproti roku 2016 zvýšil o 38 prípadov. V prepočte na 100-tisíc pracujúcich to predstavuje 14 novovzniknutých chorôb z povolania s vyšším počtom u mužov (14,9).

Podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2017 bola najčastejšie hlásenou chorobou z povolania *choroba končatín z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia*, predstavovala viac ako polovicu zo všetkých hlásených chorôb z povolania (50,3 %).

Druhým najčastejším bolo *ochorenie končatín z vibrácií*, ďalšími v poradí boli *infekčné a parazitárne ochorenia*, *porucha sluchu z hluku* a *profesionálne dermatózy*.

Najrizikovejšími odvetviami, kde dochádza k chorobám z povolania najčastejšie, sú priemyselná výroba (200 prípadov), ťažba a dobývanie (62), poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (32) a zdravotníctvo (28).

Choroby z povolania sú jedným z významných súčastí pracovného lekárstva. Ich výskyt v Bratislave sprostredkúva tabuľka č. 40.

Tabuľka č. 40

Počet hlásených chorôb z povolania, profesionálnych otráv a iných poškodení zdravia pri práci pacientov s trvalým pobytom v Bratislave

Choroba		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
S p o l u		4	4	7	7	8	3	2	3	3
z toho	1	Ochorenia z olova a jeho zliatin a zlúčenín	-	-	-	-	-	-	-	-
	10	Ochorenia zo sírouhlika	-	-	-	2	1	-	-	-
	11	Ochorenia zo sírovodíka	-	-	-	1	-	-	-	-
	22	Kožné ochorenia z účinku škodlivín, ktoré sú v príčinnej súvislosti s	-	-	-	1	1	-	-	-

	výkonom zamestnania, v ktorom bolo nevyhnutné vylúčiť styk so škodlivinou									
24	Ochorenia na prenosné a parazitárne choroby	2	-	2	-	-	-	-	1	-
25	Tropické prenosné a parazitárne choroby	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	Choroby prenosné zo zvierat na ľudí buď priamo alebo prostredníctvom prenášačov	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	Ochorenia kostí, kĺbov, šliach, ciev a nervov končatín spôsobené pri práci s vibrujúcimi nástrojmi a zariadeniami	1	-	-	-	1	1	-	-	-
29	Ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z dlhodobého, nadmerného, jednostranného zaťaženia	-	4	-	1	2	1	1	2	1
33	Ochorenia na zaprášenie pľúc prachom obsahujúcim oxid kremičitý (silikóza, silikotuberkulóza) vrátane banickej pneumokoniózy	-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	Astma bronchiálne	-	-	-	1	-	1	1	-	1
38	Porucha sluchu spôsobená hlukom	-	-	-	-	1	-	-	-	1
42-1	Ťažká hyperkinetická dysfónia, uzlíky na hlasivkách alebo ťažká nedovieravosť hlasiviek, ktoré sú trvalé a ktoré znemožňujú výkon povolania kladúceho zvýšené nároky na hlas	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

3.3. Sieť zdravotníckych zariadení

3.3.1 Štátne zdravotnícke organizácie a zariadenia na území hlavného mesta

- **Ministerstvo zdravotníctva SR**
Limbová ul. č. 2, P. O. BOX 52, 837 52 Bratislava 37
www.health.gov.sk
- **Štátny ústav pre kontrolu liečiv**
Kvetná 11, 821 08 Bratislava
www.sukl.sk
- **Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou**
Želova 2, 829 24 Bratislava
www.udzs.sk
- **Národné centrum zdravotníckych informácií**
Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1
www.nczisk.sk

-
- **Úrad verejného zdravotníctva SR**
Trnavská 52, 826 45 Bratislava
www.uvzs.sk

3.3.1.1 Ústavy vedecko – výskumnej základne a ostatné organizácie

- **Slovenská lekárska knižnica**
Lazaretská 26, 811 09 Bratislava 1
www.sllk.gov.sk
- **Ústav preventívnej a klinickej medicíny**
Limbová 14, 831 01 Bratislava 37
- **Štátny fakultný zdravotný ústav hlavného mesta SR Bratislavy**
Ružinovská 8, 820 09 Bratislava

3.3.1.2 Univerzitné nemocnice

- **Univerzitná nemocnica Bratislava**
Nemocnica Ružinov
Ružinovská 6, 826 06 Bratislava
www.fnspba.sk
- **Detašované pracovisko Nemocnice Ružinov**
Krajinská 91, 825 56 Bratislava
- **Univerzitná nemocnica Bratislava**
Nemocnica akad. L. Déreza
Limbová 5, 833 05 Bratislava
www.fnspba.sk
- **Univerzitná nemocnica Bratislava**
Nemocnica Staré Mesto
Mickiewiczova 13, 813 69 Bratislava
www.nspr.sk
- **Univerzitná nemocnica Bratislava**
Nemocnica sv. Cyrila a Metoda
Antolská 11, 851 07 Bratislava
www.nspr.sk
- **Špecializovaná geriatrická nemocnica Podunajské Biskupice**
Krajinská 91, 825 56 □□□ Bratislava
www.nspr.sk

3.3.1.3 Polikliniky

- **Poliklinika Tehelná**
Tehelná 26, 831 03 Bratislava
- **Poliklinika pre dorast**
Vajnorská 40, 832 63 Bratislava
- **Poliklinika Karlova Ves**
Líščie údolie 57, 842 31 Bratislava □
- **Poliklinika Petržalka**
Šustekova 2, 851 04 Bratislava
- **Poliklinika Mýtina**
Mýtina 5, 811 07 Bratislava
- **Ružinovská poliklinika a.s.**
Ružinovská 10, 820 07 Bratislava

3.3.1.4 Národné ústavy

- **Národný ústav tuberkulózy a respiračných chorôb**
Krajinská 91, 825 56 Bratislava
www.nutarch.sk
- **Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, a.s.**
Pod Krásnou hôrkou 1, 833 48 Bratislava
www.nusch.sk
- **Detské kardiocentrum - SR**
Limbova 1, 833 51 Bratislava
www.detskekardiocentrum.sk
- **Národný onkologický ústav**
Klenová 1, 833 10 Bratislava
www.nou.sk
- **Národná transfúzna služba SR**
Limbova 3, 833 14 Bratislava
www.ntssr.sk

3.3.1.5 Centrá

- **Centrum pre liečbu drogových závislostí**
Inštitút drogových závislostí
Hraničná 2, P. O. BOX 51, 827 99 Bratislava
www.cpldz.sk

3.3.1.6 Záchranné služby

- **Záchranná a dopravná zdravotnícka služba Bratislava**
Antolská 11, P.O.BOX 15, 850 07 Bratislava 57
www.emergency-ba.sk

3.3.1.7 Stredné zdravotnícke školy a domovy mládeže

- **Stredná zdravotnícka škola**
Záhradnícka 44, 821 08 Bratislava
www.szsba.edu.sk
- **Stredná zdravotnícka škola**
Strečnianska 20, 850 07 Bratislava 57
www.szsba.sk

3.4. Zariadenia zdravotnej výroby a služieb

- **Špecializovaná nemocnica pre ortopedickú protetiku Bratislava, n. o.**
Záhradnícka 42, 821 08 Bratislava
www.snop.sk

3.5. Stavovské organizácie

- **Slovenská lekárska komora**
Račianska 42/A, 831 02 Bratislava
www.lekom.sk
- **Slovenská lekárnická komora**
Nová Rožnavská 3, 831 04 Bratislava
www.slek.sk
- **Slovenská komora zubných lekárov**
Fibichova 14, 821 05 Bratislava
www.skzl.sk
- **Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek**
Amurská 71, 821 06 Bratislava
www.sksapa.sk
- **Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov**
Trnavská 112, 821 02 Bratislava
www.skizp.sk

3.6. Zdravotné poisťovne

- **Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s.**
Mamateyova 17, P. O. BOX 41, 850 05 Bratislava 55
www.vszp.sk
- **Union poisťovňa, a.s.**
Bajkalská 29/A, 813 60 Bratislava
www.unionzp.sk
- **Dôvera zdravotná poisťovňa, a.s.**
Einsteinova 25, 851 01 Bratislava
www.dovera.sk

3.7. Zdravotnícke organizácie

- **Slovenský červený kríž**
Grosslingova 24, 814 46 Bratislava
www.redcross.sk
- **Asociácia súkromných lekárov SR**
Vazovova 9/B, 811 07 Bratislava
www.aslsr.sk
e-mail: aslsr@aslsr.sk
- **Asociácia všeobecných lekárov pre deti a dorast SR**
Legionárska 4, 813 22 Bratislava
www.detskylekar.sk

3.8. Sieť neštátnych zdravotníckych zariadení v Bratislave

- **ADOS Bratislavská arcidiecézna charita**
Heydukova 14, 811 08 Bratislava
- **ADOS MARTA**
Rezedová 3, 821 01 Bratislava
- **ADOS SALVUS s.r.o.**
Medzilaborecká 11, 821 01 Bratislava
- **ADOS LINDA**
Tbiliská 6, 831 06 Bratislava
- **ADOS INTERREHAB s.r.o.**
Švabinského 8, 851 01 Bratislava

-
- **ADOS HARRIS Slovakia a.s.**
Haanova 26b), 851 04 Bratislava
 - **ADOS Stredisko prof. Červeňanského, s.r.o.**
Vajnorská 40, 831 03 Bratislava
 - **ADOS HESTIA, n.o.**
Bošániho 2, 841 02 Bratislava
 - **ADOS Slnecnica**
Parková 31, 821 05 Bratislava
 - **ADOS Harmónia života, n.o.**
Palisády 33, 811 06 Bratislava
 - **ADOS, Centrum pomoci, s.r.o.**
Schillerova 17, 811 04 Bratislava
 - **Svetlo nádeje, n.o.**
Púpavova 24, 841 05 Bratislava
 - **ARIES'94 s.r.o.**
Odborárska 23, 831 02 Bratislava

3.9. Služby záchrany

- Rýchla zdravotná pomoc tel. 155
- Tiesňové volanie tel. 112
- Horská záchranná služba tel. 18 300
www.hzs.sk
- Vrtuľníková záchranná zdravotná služba tel. 18 155
www.lzs.sk
- Linka záchrany tel. 0850 11 13 13
www.linkazachrany.sk
- Hniezdo záchrany tel. 0903 903 298
www.hniezdozachrany.sk

4. Závery

V 20. storočí a na začiatku 21. storočia prešlo v Slovenskej republike významnými transformáciami reprodukčného správania. Viackrát sa zmenil podstatným spôsobom charakter plodnosti a úmrtnosti. Po roku 1989 nastalo rozsiahle odkladanie rodenia detí, pokles plodnosti, zvýšenie bezdetnosti, ako aj nárast podielu detí narodených mimo manželstva. Vývoj populačných procesov sa premieta do výsledných demografických štruktúr. Zvyšovanie podielu osôb v poproduktívnom veku a znižovanie podielu detskej zložky jednoznačne potvrdzujú intenzívny proces starnutia populácie. V priebehu posledného štvrtstoročia môžeme pozorovať pokračujúce predlžovanie života.

Predlžovanie života zároveň vyvoláva otázky, či pridané roky sú aj rokmi, ktoré osoby prežijú v dobrom zdravotnom stave, či kvalita života za týmto vývojom nezaostáva. V posledných desaťročiach sú snahy vytvoriť metodický koncept na kvantifikáciu kvality zdravotného stavu obyvateľstva prostredníctvom vhodne zvolených syntetických indikátorov, vzájomne porovnávať tieto údaje medzi jednotlivými krajinami či posudzovať ich vývoj v čase. Okrem toho cieľom je tiež odhaľovať nerovnosti v zdraví, v prístupe k zdravotnej starostlivosti.

Vzhľadom na medzinárodné porovnanie kvality života a zdravia boli stanovené niektoré ukazovatele, ktoré čiastočne reprezentujú zdravotný stav populácie. Pre informáciu o zdraví bratislavských obyvateľov v porovnaní so situáciou v Slovenskej republike a v zahraničí boli vybrané 3 ukazovatele:

- *Stredná dĺžka života*
- *Úmrtnosť na choroby obehovej sústavy*
- *Úmrtnosť na nádorové ochorenia*

Stredná dĺžka života pri narodení predstavuje očakávané dožitie mužov a žien narodených v danom roku. Je výsledkom zdravotného stavu, ale aj sociálno-ekonomických a spoločenských podmienok života. Porovnanie hodnôt strednej dĺžky života pri narodení v Bratislave a v SR s okolitými krajinami je v tabuľke č. 41. Štatistické údaje za rok 2017 neboli k dispozícii.

Tabuľka č. 41

Stredná dĺžka života pri narodení r. 2016

Štát	Muži		Ženy	
	2015	2016	2015	2016
Ukrajina	67,5	.	77,3	.
Maďarsko	72,3	72,6	79,0	79,7
Slovenská republika	73,1	73,8	80,2	80,7
Poľsko	73,5	73,9	81,6	82,0
Bratislava	75,7	76,0	81,7	81,8
Česká republika	75,7	76,1	81,6	82,1
Rakúsko	78,8	79,3	83,7	84,1

Zdroj: Štatistický úrad SR a EUROSTAT (posledný dostupný údaj)

Tabuľka č. 42 porovnáva údaje o úmrtnosti na ochorenie obehovej sústavy na 100 tis. obyvateľov v rokoch 2014 až 2017 v jednotlivých okresoch Bratislavy a SR. Najnižšiu úmrtnosť na CHOS v sledovanom období evidujeme v regióne Bratislava V, najvyššiu v regióne Bratislava I a Bratislava III.

Tabuľka č. 42

Hrubá úmrtnosť podľa MKCH-10 (IX. kapitola Choroby obehovej sústavy) za roky 2016 a 2017 na 100 tis. obyvateľov (podľa trvalého bydliska)

Región	Úmrtnosť 2014	Úmrtnosť 2015	Úmrtnosť 2016	Úmrtnosť 2017
Bratislava I	588,61	665,32	705,09	657,87
Bratislava II	483,18	536,28	546,43	571,15
Bratislava III	534,92	616,94	587,19	652,30
Bratislava IV	398,93	395,94	404,37	411,78
Bratislava V	280,15	297,45	321,24	330,39
Bratislava	427,92	465,93	476,64	493,52
Slovenská republika	465,02	477,64	464,76	478,95

Zdroj: Štatistický úrad SR

Porovnanie situácie v číselných údajoch na ochorenia obehovej sústavy v SR a v okolitých krajinách na 100 tis. obyvateľov zachytáva tabuľka č. 43. Štatistické údaje – porovnanie s okolitými krajinami za roky 2016 a 2017 neboli k dispozícii. Posledný dostupný údaj je z roku 2015.

Tabuľka č. 43

Porovnanie štandardizovanej úmrtnosti na ochorenia obehovej sústavy v Slovenskej republike a v okolitých štátoch na 100 tis. obyvateľov

Zdroj: WHO, HFA (posledný dostupný údaj)

Krajina	Úmrtnosť 2012	Úmrtnosť 2013	Úmrtnosť 2014	Úmrtnosť 2015
Rakúsko	450,24	443,80	418,07	435,58
Česká republika	704,21	670,25	615,18	628,98
Poľsko	652,35	635,34	591,39	610,48
Maďarsko	779,40	778,24	761,52	782,15
Slovenská republika	712,13	711,63	654,55	662,18
Ukrajina

Zdroj: EUROSTAT (posledný dostupný údaj)

Úmrtnosť Bratislavčanov na nádorové ochorenia je vysoká a presahuje slovenský priemer. (Tabuľka č.44)

Tabuľka č. 44

Hrubá úmrtnosť podľa MKCH-10 (II. Nádory) za roky 2016 a 2017 na 100 tis. obyvateľov (podľa trvalého bydliska)

Región	Úmrtnosť 2014	Úmrtnosť 2015	Úmrtnosť 2016	Úmrtnosť 2017
Bratislava I	326,43	280,4	294,62	283,01
Bratislava II	311,06	294,78	284,21	268,98
Bratislava III	286,56	308,47	299,02	282,81
Bratislava IV	241,91	221,13	250,77	217,82
Bratislava V	263,04	227,14	263,49	255,47
Bratislava	280,50	261,09	274,49	257,40
Slovenská republika	248,57	251,80	249,76	251,25

Zdroj: Štatistický úrad SR

Porovnanie úmrtnosti v číselných údajoch na nádorové ochorenia v SR a v okolitých krajinách na 100 tis. obyvateľov zachytáva tabuľka č. 45. Štatistické údaje – porovnanie s okolitými krajinami za roky 2016 a 2017 neboli k dispozícii. Posledný dostupný údaj je z roku 2015. Štatistické údaje za Ukrajinu nie sú dlhodobo k dispozícii.

Tabuľka č. 45

Porovnanie štandardizovanej úmrtnosti na nádorové ochorenia v Slovenskej republike a okolitých krajinách na 100 tis. obyvateľov (podľa trvalého bydliska)

Krajina	Úmrtnosť 2012	Úmrtnosť 2013	Úmrtnosť 2014	Úmrtnosť 2015
Rakúsko	265,38	258,15	257,49	250,98
Česká republika	302,38	293,86	290,96	284,84
Poľsko	313,53	308,43	307,67	319,97
Maďarsko	367,67	358,03	354,42	351,81
Slovenská republika	322,08	329,21	326,25	321,83
Ukrajina

Zdroj: EUROSTAT (posledný dostupný údaj)

Z hľadiska hodnotenia obyvateľov Bratislavy je zaujímavým ukazovateľom vývoj priemerného veku obyvateľstva (tabuľka č. 46). Vyplýva z neho trend starnutia obyvateľstva, keď priemerný vek bratislavských mužov sa v porovnaní s rokom 2012 postupne zvýšil 0,26 roka a vek žien o 0,47 roka.

Tabuľka č. 46

Vývoj priemerného veku obyvateľstva Bratislavy od roku 2012 (podľa trvalého bydliska)

obyvatelia	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Muži	39,66	39,76	39,84	39,89	39,92	39,92
Ženy	43,29	43,41	43,50	43,59	43,63	43,67
spolu	41,59	41,71	41,79	41,86	41,89	41,91

Zdroj: Štatistický úrad SR

Z dostupných štatistických údajov vyplýva, že z celkového počtu úmrtí medzi 5 najčastejších príčin smrti v celej populácii SR patria naďalej úmrtia na choroby obehovej sústavy, nádory, úrazy a choroby dýchacej a tráviacej sústavy, ktorých podiel je rozdielny v závislosti od vekových skupín a pohlavia.

4.1. *Enviromentálne zdravie*

Problematika zmeny klímy a adaptácia na jej dôsledky predstavuje v súčasnosti jednu z najdiskutovanejších otázok. Zmeny v klíme sa diali tak v minulosti, ako aj v súčasnosti, alarmujúce je len to, že sa dnes dejú oveľa rýchlejšie a s rastúcou intenzitou.

Zmeny klímy môžu ľudské zdravie ovplyvňovať priamo, a to zmenenými poveternostnými podmienkami, nepriamo - zmenami v kvalite a v množstve potravy a vody, zmenami vo výskyte a rozšírení napríklad vodou a vektormi prenášaných ochorení, vývojom astmy, alergií a iných akútnych a chronických respiračných ochorení, zmenami v kvalite ovzdušia, zmenami ekosystémov, zmenami v poľnohospodárstve a v chove, v životných podmienkach a osídľovaní. Najťažšie dosahy sa prejavia u starých ľudí a detí, ľudí s nízkym príjmom a postihnutých ľudí.

Predpokladá sa nárast respiračných ochorení v dôsledku znečistenia ovzdušia najmä v mestách so zvýšenými koncentraciami škodlivín z priemyslu a z dopravy, prípadne zo zvýšenej distribúcie peľov. Podľa peľových správ SR, peľová sezóna sa predlžuje a prítomnosť peľových alergénov sa začína už v zimnom období. Zároveň vektory prenosu šírenia chorôb (kliešte) sa objavujú vo vyšších nadmorských výškach, a teda v severnejších oblastiach, kde sa predtým nevyskytovali. Dôsledky zmeny klímy sa v SR najviac prejavia v sídlach mestského typu, ktoré sú charakterizované vysokou hustotou obyvateľstva, vysokým podielom zastavaného územia a nepriepustných, spevnených povrchov a vysokou koncentráciou hospodárskej činnosti a infraštruktúry

Hlavnými prejavmi zmeny klímy v sídelnom prostredí sú zvýšené počty tropických dní, výskyt vln horúčav v letnom období, nerovnomerné časové a priestorové rozloženie zrážok, častejší výskyt extrémnych úhrnov zrážok spôsobujúcich dažďové a prívalové povodne, častejší výskyt období sucha spôsobujúcich pokles kapacity vodných zdrojov, a výskyt extrémnych poveternostných situácií. Mimoriadne dôležité je zachovať aspoň súčasné mestské zelené plochy a štruktúry, resp. začať budovať nové. Obyvatelia vidieka sú ohrození suchom, záplavami a zlými výnosmi úrody.

Z hľadiska pripravenosti na dôsledky klimatickej zmeny sa v odborných kruhoch vraví o mitigácii a adaptácii. Najdôležitejším mitigačným opatrením je znižovanie emisií skleníkových plynov.

Zavádzanie účinných mitigačných a adaptačných opatrení je prospešné tak pre zdravie, ako aj pre životné prostredie. Kvalita životného prostredia je jedným z rozhodujúcich faktorov vplývajúcich na zdravie a priemerný vek obyvateľstva.

5. Medzinárodné porovnanie

Kapitola ponúka porovnanie vybraných demografických ukazovateľov a ukazovateľov zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike s ďalšími európskymi krajinami. Údaje boli čerpané z databázy Štatistického úradu Európskeho spoločenstva Eurostat za členské a kandidátske krajiny EÚ a krajín EFTA. Zdrojom údajov ukazovateľov zdravotnej starostlivosti bola databáza OECD Health Statistics 2017 za európske členské štáty OECD.

Demografická situácia väčšiny európskych krajín naznačuje pokračovanie trendu starnutia obyvateľstva. Podiel detí vo veku 0 až 14 rokov sa znižuje a podiel osôb vo veku 65 a viac rokov sa zvyšuje.

Najvyššie percentuálne zastúpenie 65- a viacročných obyvateľov malo k 1. 1. 2015 podľa Eurostatu Taliansko (21,7 %), Nemecko (21,0 %), Grécko (20,9 %) a Portugalsko (20,3 %). Najviac detí do 14 rokov bolo v Turecku (24,3 %), Írsku (22,1 %) a Francúzsku (18,6 %). Na Slovensku bolo 15,3 % detskej a 14,0 % seniorskej zložky obyvateľstva, pričom ekonomicky aktívni občania SR (15 až 64-roční) tvorili 70,7 %, čo je najvyšší podiel produktívnej časti populácie v roku 2015 zo všetkých sledovaných krajín. Najmenej ich bolo vo Francúzsku (63,0 %), Švédsku (63,1 %) a Fínsku (63,7 %).

Index starnutia (počet osôb v poproduktívnom veku na 100 osôb v predproduktívnom veku) dosiahol **na Slovensku hodnotu 91,3**, nižší bol len v Nórsku (89,4), na Cypre (89,0), v Luxembursku (85,0), Írsku (58,8) a Turecku (32,9). Vysoké hodnoty indexu starnutia boli v Nemecku (159,1), Taliansku (157,2), Grécku (144,1) a Bulharsku (143,9).

Starnutie obyvateľstva spôsobuje najmä nízka pôrodnosť a zvyšovanie strednej dĺžky života pri narodení. Stredná dĺžka života žien bola najvyššia v Španielsku (85,7), Francúzsku (85,5) a Švajčiarsku (85,1) a najnižšia v Srbsku (77,9), Bulharsku (78,2) a Rumunsku (78,7). U mužov sa pohybovala od 80,9 v Lichtenštajnsku, 80,8 v Švajčiarsku, 80,5 v Nórsku až po 69,7 v Lotyšsku a 69,2 v Litve.

Na Slovensku bola stredná dĺžka života žien 80,2 a mužov 73,1 rokov. Úhrnná plodnosť väčšiny sledovaných európskych krajín je nedostatočná (priemer za EU je 1,6 detí). Turecko (2,1) a Francúzsko (2,0) boli v roku 2015 jediné krajiny, kde na jednu ženu pripadalo 2 a viac živonarodených detí. **Na Slovensku dosiahla hodnotu 1,4.** Najnižšia úhrnná plodnosť bola pritom v Taliansku, Španielsku, Portugalsku, Poľsku, Grécku a na Cypre (všetky 1,3).

Dojčenská úmrtnosť, teda podiel zomretých detí do 1 roka na 1 000 živonarodených, **bola v SR 5,1 ‰, čím sa Slovensko zaradilo ku krajinám s vyššou úmrtnosťou**, z nich najvyššiu malo Turecko (10,7 ‰), Rumunsko (7,6 ‰) a Bulharsko (6,6 ‰). Slovinsko (1,6 ‰) a Fínsko (1,7 ‰) boli krajiny s najnižšou dojčenskou úmrtnosťou.

Štandardizovaná miera úmrtnosti na 100 000 obyvateľov sa vo väčšine sledovaných krajín za posledných desať rokov znížila, najvýraznejšie v Estónsku, na Slovensku, v Slovinsku a Česku

Hlavnou príčinou smrti oboch pohlaví vo väčšine sledovaných krajín boli choroby obehovej sústavy. Ďalšou častou príčinou smrti boli zhubné nádory. Častejšie ako v SR však na zhubné nádory umierali obyvatelia Chorvátska a Maďarska. V ostatných sledovaných krajinách bola

úmrtnosť na ne nižšia. Najmenej to bolo na Cypre, v Turecku, Lichtenštajnsku, vo Fínsku a Švajčiarsku. Dôsledkom zhubných nádorov pritom umrie vo väčšine krajín EÚ podstatne viac mužov ako žien. Zrejmý, viac ako dvojnásobný rozdiel, bol v Turecku, Litve, Lotyšsku, Španielsku, Estónsku a Portugalsku. Najvýraznejšia diferencia pohlaví je však dlhodobo pri vonkajších príčinách úmrtnosti, na ktoré zomrie priemerne 2,4-násobne viac mužov ako žien (v Litve, Estónsku a Lotyšsku to bolo dokonca až štvornásobne viac).

Literatúra a zdroje dát

PODMANICKÁ, Z. – FOLTÁNOVÁ, N. – HAJDONIOVÁ, K. – CHVÍLOVÁ, M. – IVANČÍKOVÁ, Ľ. – KATERINKOVÁ, M. – KOČIŠ, M.: *Hlavné trendy populačného vývoja v SR v roku 2016*. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2017. 44 s. ISBN 978-80-8121-605-3 (online), ISBN 978-80-8121-610-7 (tlačené vydanie).

PODMANICKÁ, Z. – FOLTÁNOVÁ, N. – GALVÁNKOVÁ, A. – HAJDONIOVÁ, K. – CHVÍLOVÁ, M. – IVANČÍKOVÁ, Ľ. – KATERINKOVÁ, M. – KOČIŠ, M.: *Hlavné trendy populačného vývoja v SR v roku 2017*. Bratislava: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2018. 65 s. ISBN 978-80-8121-670-1 (online), ISBN 978-80-8121-678-7 (tlačené vydanie).

Verejné databázy

Národného centra zdravotníckych informácií:

http://www.nczisk.sk/Publikacie/Edicia_Zdravotnicka_statistika/Pages/2016.aspx

Ministerstvo životného prostredia SR:

http://www.enviromagazin.sk/enviro2017/04.enviromagazin_2017.pdf

